

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Dr. Boromisza Tibor püspök.

Irta: Ember Károly.

A szatmári egyházmegye főpásztora, dr. Boromisza Tibor püspök a napokban mutatta be az örök városban aranymiséjét az Úrnak. Távol egyházmegyéjétől, a világegyház székesfővárosában, ott ahol első szentmiséjét szolgálta, ott ünneplelt elvonultan, szerényen, de annál több bensőséggel.

Azt óhajtotta lelke, hogy félrevonuljon a zajos ünneplésektől. És ezt megtalálta annál az oltárnál, hol mint felkent papja az Úrnak, először szolgálhatott Istennek. Aranymiséjében egyházáért és hazájáért imádkozott. Lélekben tehát itthon volt. Atávolban is arra gondolt, ami oly közel áll szívéhez: virágozzék Mária-országa, boldoguljon a hitében erős, hazafias érzésében meghamisíthatlan keresztény magyar nemzet.

És, hogy tettek is igazolják szívének hő vágyát: aranymiséjének emlékére fejedelmi bőkezűséggel közel 1 1/2 millió koronát áldoz rövid püspöksége alatt összegyűjtött vagyonából a keresztény szellemű nemzeti kulturára.

A nemzeti ifjúság nevelésére célszerűen be rendezett konviktust emeltet 450 ezer korona költséggel és alapítványul birtokokban 350 ezer koronát biztosít a szegény, de törekvő ifjak nevelésére. A tanítóképzőt a kor igényeinek megfelelő otthonba vezérli és e szándéknak keresztülvitelére 250 ezer koronát áldoz. Ezenkívül templomokra, iskolákra és egyéb jótékony célokra 395 ezer koronát tett le az aranymisézés főpásztor.

Igy ünneplelt Boromisza püspök itthon, hazájában.

Bőkezű jótékonyága méltó az ő nagy lelkéhez, akinek élete meghatározó példája a Krisztus szíve sze-

rint cselekvő lelkipásztornak. A templomok és iskolák gondozása, az ártatlan gyermeklelkek nevelése, a szegények, az árvák gyámolítása, ezek azok a keresztény erények, amiknek gyakorlásában az ő egész élete eddigelé lefolyt.

És hogy hosszan tartson ez az áldástozó élet: egyházmegyéjének hűséges szolgálói hivekkel együtt kérték ezt Istentől a jubileumi napon mondott szentmisén. A magyar katolikus tanítók országos képviselője, a Katolikus Tanítók Országos Bizottságának és a Katolikus Tanügyi Tanácsnak elnöksége meg hódoló feliratban üdvözölte az aranymisézés püspököt, kérve őt, hogy szívének szeretetében tartsa meg továbbra a katolikus iskolát és annak munkásait, a magyar katolikus tanítóságot.

Néhány szó a módszerről, a gyöngethetőségüek iskoláiban.

Irta: Éltés Mátyás.

Módszer alatt az értelmi nevelésnél követett azt az eljárást értjük, melynek segítségével a tanító bizonyos ismeretanyagot átültet a gyermek lelkébe. A módszer anyagi (materiális) célja a tanítási anyag feldolgozása. Az a módszer, mely az anyagi cél szemeltartásával a gyermek gyenge lelki erőt sokoldalúlag fejleszti, akaratát erősíti, öntevékenységét fokozza, (formális cél) értékesebb, mint az, amely csak a tananyag elvégzésére törekszik s a gyermeki lélekkel, annak sajátágaival tovább nem törődik. Ez robot munka, aminek a gyöngethetőségüek iskolájában *annál kevésbé van helye, mert itt nem bizonyos meghatározott mennyiségű tananyag elvégzése, hanem a gyermeki elme fejlesztése a jöcél.* Épen ezért a tanítás sem oszlik szét apróbb tantárgyakra, ellenkezőleg, az egyes tantárgyak egymással szoros összefüggésben vannak és egyik tárgy keretében kitérünk a másikra.

Tanmenet alatt azt az eljárást értjük, amit a tanító egy-egy tanítási óra alatt követ: azt a rendszert, amelyet tanításánál alapul vesz.

Herbart 4, Ziller 5 fokot állapít meg az ismeretek

közlésére, u. m. 1. a cél kitűzése, 2. előkészítés, 3. tárgyalás, 4. összefoglalás, 5. alkalmazás. Dörpfeld és Richter a dolgot egyszerűsítették és a gyöngétehetségűek iskolai céljainknak az utóbbi tényleg jobban megfelel. Ezek három fokot vesznek fel, u. m. 1. felfogás (szemléltetés), 2. gondolkodás (feldolgozás, megértés), 3. tudás (alkalmazás, értékesítés).

1. A *szemléltetés*, a felfogás minden ismeretközlésnek kezdete és legfontosabb alapja. A szemlélés működése első sorban a közvetlen érzei észrevezésből, az empirikus felfogásból áll, más szóval percpció az: azután következik a közvetett, fantáziaszerű szemlélés, amelynel az újat a lelekben szemléljük és az öntudatba atvisszük.

2. A *gondolkodás* (megértés, feldolgozás) magasabb szellemi működés. Altala nyerjük a *belső szemléletet*, röviden a fogalmakat. Valamely dologról akkor van fogalmunk, ha attekintésünk van, ha a tárgy, tulajdonság, esemény fölött gondolkodni tudunk. Ez a gondolkodás főképp az összehasonlításból, a közös vagy elütő tulajdonságok felfogásából, két vagy több fogalom okozati vonatkozásainak felkereséséből áll, ez alkotja az ítéleteket és a következtetéseket, a hasonló és a rokon fogalmak összekapcsolása által. Ez által valik lehetővé, hogy a külső alaktól eltekintünk és a dolog lényegét felismerjük, vizsgáljuk. Ezt a *belső szemléletet* a gyöngélméjük lelkében felkelteni nagyon nehéz munka és nagy didaktikai ügyességet kíván a tanító részéről.

3. Az *alkalmazás* (értékesítés, tudás) ennek segítségével szerzi meg a gyermek a gyakorlati életben szükséges ismereteket és készségeket. Az előbbinek formális, az utóbbinak gyakorlati célja van. Az alkalmazás leginkább a gyakorlásban nyilvánul, pl. az olvasásnál, az írásnál, a példák megfejtésénél, különösen pedig a válassz-erkölcsi szempontok kiemelésénél, amelyekhez a gyermeknek a gyakorlati életben alkalmazkodnia kell.

Az ismeretek közlésénél két utunk van, dogmatikai és a genetikai. Az első a tanítót teszi a tanítás középpontjává, a tanuló pedig csak hallgatja az előadást. Ez érettebb tanulóknál, felsőbb iskolákban alkalmazható, kiegészítő iskolában, gyöngétehetségű tanulóknál nemigen van helye: legfeljébb a hitoktatás egyes részleteinek és a történelem tanításánál. A genetikusan tanmenet céljainknak kiváltképpen megfelel, mert alkalmazkodik a tanuló megismerő képességéhez, felkelti öntevékenységét és őt új ismeretekre és gondolatokra vezeti. *Annál eredményesebb lesz a tanító eljárása, minél jobban le tud ereszkedni a gyöngélméjű gyermek lelki világához, minél behatóbban tanulmányozza annak sajátosságait, minél kevesebbet tételre jel náta és minél odaadóbb gondolkodással kutatja annak tapasztalati és gondolatkörét, hogy az új anyag megértéséhez alkalmas kapcsolási pontokat megtalálhassa.*

A genetikai tanmenet ismét kétféle lehet: analitikai és szintetikai. Sok esetben: így az irvaolvasás tanításánál és a számtannál még analitikai-szintetikai módszer is van, amikor t. i. egy-egy szót vagy számot az azt alkotó betűkre (hangokra) vagy egységekre bontjuk és ezekből új szót vagy új számot alkotunk. Hogy melyiket alkalmazzuk, az sok tekintetben a tanítás anyagától is függ. Általában azonban azt hisszük, hogy a szintetikus tanmenet megfelelőbb a gyöngéknél. Ismételten ki kell emelnünk a gyakorlást és az ismétlést. Világos, hogy e két alapfeltételnek a tanítás gyakorlati eredménye szempontjából a kiegészítő iskolában kiváló fontossága van. Különösen az erethikus természetűeket,

akik eszmetorlódásban és változó hangulatban szenvednek, kell állandó gyakorlás által az ismeretekben és készségekben megerősíteni. Gyakran már a következő órában elfelejtik a tanultakat és a tanítónak az egészet türelemmel újra kell kezdenie. Minden tanítási óra előtt vissza kell térnie a megelőzőre és minden tanítási óra után össze kell foglalnia a tárgyalt anyagot: minden nagyobb fejezetet visszapillantással kell befejezni, de ezen kívül is minden alkalmat ragadjon meg a tanító, hogy meggyőződjék, vajon a tanítványai a tanultakra emlékeznek-e még?

Az elemi iskolák módszeréből különösen az alábbiakra vagyunk tekintettel a gyöngétehetségűek oktatásánál:

A tanításnál mindig az eleven szemléletből indulunk ki. Nem érjük be képekkel. A képnek két rendeltetése lehet az iskolában: hogy a gyermeket emléktesse a valóságban látottakra, másrészt, hogy a fejlődöttebb szemléelő eronek támasztékul szolgáljon olyannak az elképzelésére, amit még nem látott. Az igazi szemléltetés színhelye a természet, azért amikor csak lehet, ki kell vinni a gyermeket (iskolai kirándulás) vagy magát a tárgyat kell bevinni az iskolába. Igen fontos a *belső szemlélet*, vagy azon egyszerű, közvetlen *belső tapasztalatok*, melyeket a gyermekkel észre kell vetetnünk, mielőtt a rájuk vonatkozó elvontabb ismereteket közölünk. (Nyelvtani és helyesírási szabályok, tört. események ismeretéről.)

Ne sokjélet tanítsunk, de amit tanítunk, behatóan, bőven tanítsunk. Inkább rövidítsük az anyagot, hógyssem rosszul végezzünk. Néha kénytelenek leszünk a tantervben körülírt célon innen maradni, de ez nem akkora baj, mintha a növendékek tudása felszínes, hasznavehetetlen. Figyelni kell arra is, hogy a növendékek győzik-e a tanulást. Ha látjuk, hogy gyöngébb az osztály vagy más okból nem halad: meg kell lassítani a tempót.

Az ismeretek összekapcsolása az egész tanítás legfőbb elve. Megérteni valamely dolgot annyit tesz, mint a reá vonatkozó ismereteket egybefoglalni. Az ismeretek összekapcsolása mellett könnyebben tanul a gyermek s jobban is tudja azt megtartani.

Szoktassuk a gyermeket önmunkásságra. Ennek a kezdete, hogy éljen érzekeivel és gyűjtsön tapasztalatokat. A szemlélet önállósítása után a gondolkodást önállósítjuk. Ez kizárja, hogy az ismereteket készen adjuk át a növendékeknek, nekik maguknak kell dolgozniok, hogy megszerezzék azokat. *Vannak dolgok, amelyeket a gyermek ki nem találhat, amelyeket közölni kell vele és jól emlékezetébe kell vélni, ilyenek pl. a rendtartási, fegyelmi szabályok; de a tudásnak ez a része is csak úgy ér valamit, ha ezután önmunkálkodó gondolkodás alapjává válik. Az emlékezetnek is nagy sora van az értelemfejlesztés munkájában. Amit megértettünk a gyermekkel, azt ismétléssel, összefoglalással, alkalmazással jól bevessük emlékezetébe. A szellemi haladásnak egyik törvénye az, hogy sok olyat, amit eleinte csak gondolkodás által tudunk végezni, addig gyakoroljuk, míg gépiesen végezzük s így az ettől a munkától felszabaduló gondolkodás új, fontosabb munkára vállalkozhatik. Csak ha a gyermek már folyékonyan tud olvasni, érti meg, amit olvas, hasonlóképp vagyunk az írással is.*

Addig ne fogjunk új tanításhoz, míg a régit nem biztosítottuk. A tanítás régi módja mechanikussá tette a tanítást; annak új módja a gyermek gondolkodásának korai megfeszítésére, nyughatatlanságra és futólagosságra csábíthat. Mindkettőt kerülni kell: óva-

tosan, minden öröködéstől menten kell az ismereteket a gyermek sajátjává tenni, hogy ne csak emlékezetében maradjon az meg, hanem elméjének eleven erejévé váljék az. A gondolkodás helyes módját kell elsajátíttatni vele.

HEGEDÜS ZOLTÁN

Lapunk olvasói előtt ismert név, mely nem fogja többé cikkével a haladás ösvényeit egyengetni.

Letette örökre a tollat, hogy most már a túlvilág birodalmába térjen.

Rövid megemlékezésemet azért írom, hogy példája, szerénysége dacára, mint eleme a fejlődés és haladásnak, éljen és hasson közöttünk.

Nem volt földi nagyság, tekintély, mint kinek diadalmas útjait fénykévek világítják be, hanem szerény tanító, ki megelőgszik a szegényes gyertyafénnyel is, mely munkájának csak a körvonalait mutatja.

Nem is akarom túlterjengős megemlékezésemmel a kegyeletet sérteni, miért is rövid leszek.

Hegedüs Zoltán, akinek neve a tanügy terén fogalom volt — nincsen többé.

Meghalt július hó 21-én egyik budapesti gyógyintézetben, ahonnan a budai farkasréti temető halottsházába szállíttatván, övéi, jó barátai, kartársai és ismerősei meleg részvétele mellett helyeztetett július hó 23-án örök nyugalomra.

Született 1870-ben Margittán. Tanulmányait a szilágysomlyói és zilahi főgimnáziumban, majd a tanítóképzőben jeles sikerrel végezte. A budai paedagogiumnak is volt növendéke, ahonnan azonban, miután vágyai a katonai pályára vonzották és önkéntesnek lépett be a debreceni 3-ik gyalogezredbe, csakhamar kilépett.

Itt elnyerte a tisztibojtot, de nem tudván megbarátkozni a katonai vasfegyelemmel, a zászlóaljparancsnok kérése dacára, felcserele a tisztit rangot a tanítói pályával.

A tiszolci állami iskolához nyervén kinevezést, a pánszláv fészekben módjában állott tekintetét eszmények felé irányítani és nem törődve az akadályokkal, nemes becsvágygal dolgozni hazájáért. Határozott és önérzetes fellépése, öntudatos állásfoglalása, a tanügyért való hevülete meghozta a maga gyümölcsét, mert a tót községet úgyszólván magyarrá tette. Négy ízben is nyert a magyarosítás terén szerzett érdemei elismeréséül pénzbeli kitüntetést, míg a magyar kaszinó elnökévé választotta a szerény tanítót.

Az 1907-ik évben az erzsébetfalvai állami iskolához helyeztetett át, majd két évvel ezelőtt az újonnan szervezett Vezér-utcai iskola igazgatásával bízott meg, ahol kiváló képességei, erős munka- és akaratereje, tudása és úgyszeretete számára tágabb tér nyílt.

Iskolája korszerű elhelyezéseért valóságos harcot kellett vívnia a napirenden levő, látható és láthatatlan beavatkozások, állandó akadékoskodások, sőt gyanúsításokkal szemben, de győztesen.

Míg az egyik karjával szüntelenül munkálkodott, a másikkal védekezett.

Ezen lázas, pihenés nélküli munka felemésztette életerejét és sodorta az örökélet birodalma felé.

Nagy emberek emlékét értékes síremlékek, szobrok örökítik meg, míg a szegény tanító a feledésnek lesz átadva.

Azért őrizzük meg *mi* boldogult kartársunk emlékét azon fogadalommal, hogy példáját követve, szívünkbe zárjuk.

Kun János.

A kisedgyermek fejlődésének rajza.*

Írta: *Ballai Károly.*

A fejlődéstani kutatások során megállapították, hogy a gyermek fejlődésének menete nem egyenletes, hanem váltakozva, vagy gyors vagy lassú. Szervei és képességei sem fejlődnek egyszerre, együttesen, hanem egyes szervek és képességek gyorsabban fejlődnek s ugyanazon időben a többiek fejlődésükben lassan haladnak előre.

A fejlődés folyamán minden korban bizonyos jellegzetesség alakul ki, amely azáltal jön létre, hogy a fejlődés minden szakára rányomja bélyegét az a szerv, tulajdonság vagy képesség, amely a fejlődésben vezet. Így pl. a csecsemőkort az érzéki szervek fejlődése jellemzi, a kiseddkorban pedig a képzelő erő nyomul előtérbe.

Általában a fejlődésben határozott ütemszerűség állapítható meg, amely abból áll, hogy a rohamosabb fejlődésre szünet, tespedés következik s majd a fejlődés ismét észrevehetően nekilendül. Így a gyermek testének fejlődése az 5 éves korig erőteljes, gyors, az 5—7 éves korban már meglással, de a 8—9 év között ismét nekilendül.

A fejlődésnek ez a törvényszerű tétele a lelki-képességekre is érvényes. Ily módon a test és a lélek fejlődésének egymáshoz való viszonya szorosabban egybekapcsolódik.

A gyermek fejlődését a következő korszakokra oszthatjuk: 1. az embrionális, a születés előtti időre; 2. a csecsemő-; 3. a kisedd-, 4. a gyermek- s végül 5. az ifjú-korszakra.

A kiseddóvívi törvény rendelkezései szerint a kiseddóvívban csak a 3—6 éves gyermekek ápolthatnak, illetőleg neveltetnek. Épen ezért bennünket most a gyermek kiseddkora érdekel, miért is nézzük meg a fejlődés mily fokán van a kisedd?

A kiseddkort két alkorszakra szokás osztani, amelyek közül az egyik a tulajdonképeni kiseddkor, tart a harmadik év végéig, a másik az első gyermekmekkor, a játékok korszaka, tart a harmadik évtől a hetedik, Nagy László felosztása szerint a nyolcadik évig.

A kiseddkor első időszakát jellemzi az öntudat kifejlése, mely azonban szorosan összefügg a járással és beszéléssel. A járnitanulás ideje az első és második év közötti idő, közelebbről a 14—15. hó. A legtöbb esetben másfél éves korában már jár a kisedd. A járás a kisedd testén több változást eredményez, figyeljük meg, milyen testi elváltozás mellett tanul járni a kisedd?

A kisedd testalkata nagyon hasonló az emlős állatok testalkatához. Ugyanis az emlős állatok mellkasa hordóalakú, hasüregeik pedig a föld vonzóerejének hatásánál fogva egyenesen a föld felé csüngő. Ezeket a jellemző tulajdonságokat megtaláljuk a kisedd testalkatán is. A járással mindez megváltozik, a kis-

* Mutatvány szerzőnek *A gyermektanulmányozás módszerei* c. művéből.

ded testalkata mindinkább emberszabásúvá lesz. Az által ugyanis, hogy a kiseded áll, egész testének súlya a medencésatorna és a lábakra nehezedik. Ennek hatása folytán a csecsemő hordóalakú mellkasa lassan felveszi az embert jellemző széles és lapos mellkasformát és hasürege is alább süllyed.

A kisedednél a járnitanulás ideje alatt oly vonásokat fedezhetünk fel, amelyek addig nála még nem mutatkoztak. Ilyenek a világosság, szabad levegő, szabad mozgás szeretete. Mindezek óriási mérvben befolyhatnak az agy fejlődésére s ezzel a kiseded szellemi fejlődése veszi kezdetét.

A járással különböző tárgyakkal való érintkezési alkalom megszorodik, az egyeneslítás stb. ez mind nemcsak bővíti a kiseded látókörét, hanem mélyíti is. E korban a kiseded szellemi fejlődésének elősegítésében a szem, mint a többi érzékszervek vezetője, viszi a legnagyobb szerepet.

Szellemi fejlődésének megindulásakor már bizonyos érzelmek is föllépnek, olyanok, amelyek némi értelmet kívannak, mint pl. félelem az idegentől, a sötétségtől, az egyedülétől stb.

Az öntudat kifejlődésére is óriási hatása van a járásnak, a szabad mozgásnak: a kiseded akarát erősíti, önállósítja. Jellemző az önzés szubjektív érzelmének föllépése. Ennek t. i. az önző akaratkak megléte eredményezi azt, hogy a gyermek megszűnik minden hatást csak elfogadó lény lenni, hanem cselekvő, aktív lesz. Már nemcsak elfogadja a hatást, hanem ő is, t. i. a kiseded, kifelé hatni törekszik. Akarata lesz. Uralkodnia akar. Haragját már éreztetni akarja. Ez a törekvése azután közte és környezete között összeütközést hoz létre és ez alapon kifejlődik az öntudat érzése. (Nagy L.)

A kisededkor második időszakába esik a kisedednek óvóban töltött évei. Ezen kornak legjellemzőbb tulajdonságai:

1. az érzelmek élénksége, változékonysága s ezzel kapcsolatosan.
2. képzetkapcsolatainak élénksége, változékonysága és szakadozottsága (izolaltsága) s végül
3. akaratainak s figyelmének változékonysága (impulzivitása).

Mindezek egy alapvető tulajdonságra, a gyermek szubjektivitására vezethetők vissza.

Jellemzi még e korszakot, hogy korlátozni nem tudja érzelmeinek megnyilvánulását s csekély ingerre erős visszahatás támad. Ösztönszerű érzelmek, bírvágy, félelem és meglepetés, ezek mind elemi erővel mutatkoznak ebben a korszakban.

Mindezen jelenségek a kiseded idegrendszerének fejlettségével szoros összefüggésben vannak. Ugyanis az elsőrendű idegközpontok (a nagy agyvelő fehér állományában levő idegdúcok) teljesen ki vannak fejlődve, a nagy agykéreg társító útjai pedig nincsenek. A kiseded csapongó képzelete, amely játékában, beszédében megnyilvánul, az egyes képzetkapcsolatok laza összefüggéseiből erednek.

A kiseded agyvelejének térfogata ezen időszak végén (8. évben) eléri a felnőtt ember agyvelejének arányait. Így hát ha nem is tartalmilag, lényegileg, de alakilag oly működésekre képes, akár a felnőtt.

E korban a kiseded cselekvő s nagy erővel kifelé hatni törekszik. Különösen jellemző gondolatainak a cselekvéssel való összeforrottsága. A kiseded mindinkább fejlődő akarátát a külvilágba, a természeti életbe helyezi ki és ezzel ismeretszerző képessége is életre kel. Ismeretszerző vágya abban is megnyilvánul, hogy minden játékeszközét szétszedi, hogy

lássa «mi van belül». A beszélő, a mozgó játékszereinek beszélő, mozgó okát keresi.

Az elemzésre törekvés e korban az összetevésen (a szintézisen) uralkodik.

Az óvóköteles korban levő gyermek testi és lelki fejlődésének általános vázlata után sorra vesszük azon feladatok ismertetését, amely téren az óvóban értékes tanulmányokat lehet folytatni. Ezeknek egyike a kiseded beszédfejlődésének megfigyelése, amit a képzettartalom megállapítása és fejlődésének figyelemmel kísérése, majd a kiseded ösztönszerű rajzainak és kézimunkáinak, valamint ösztönszerű játékainak és dalainak összegyűjtése követ.

Néhány szó az ifjúkor psychológiájához.

Németből: *Ovenden Móric.*

A mai kor nemcsak az iskolaköteles gyermekek psychológiájával foglalkozik, hanem a már nem iskolaköteles ifjúság lelki világának tanulmányozásával is. Ezzel foglalkozott különösen az amerikai Stanley Hall és részben a francia Gabriel Compayré, aki mint kitűnő gyermekpsychologus ismeretes. Mi itt ezen kérdéssel csak röviden foglalkozhatunk, mintegy csak belepillanthatunk a főbb pontokba.

A pubertás fejlődése, vagyis a testi érettség felépése az emberi életnek egy fontos részét jelenti. Itt végződik a gyermekkor és megy át a férfi- vagy hajadonkorba. E kor tartamát rendszeren a növes befejeztéig számítjuk, tehát úgy a férfi, mint a nő teljes testi kifejlődésének kora, egy nagyon fontos kor, amelyet Stanley Hall «aranykor»-nak nevez.

A pubertás fejlődésének külső része a testnek minden tekintetben teljes kifejlődése, amelylyel velejárnak még különféle más testi és szellemi változások is. E fejlődés a leányoknál átlag 14. a vagy 15-ik életévben, a fiúknál a 15-ik vagy 16-ik életévben, némelykor azonban előbb is kezdődik. A délibb vidékeken aránylag előbb kezdődik (a tropikus éghajlat alatt már a 8-ik évben), az északibb vidékeken később. Az agyfejlődés is bizonyos befejezéshez jut ebben a korban. Épen a nemi fejlődés és a nemi érettséghez való közeledés sokszor oly ingereket fejleszt, melyek az egészre és az idegrendszerre kártékony eltévelyedésekhez vezethetnek. «Sok ideghaj és elmebaj vezethető vissza egészen a pubertás fejlődésékorába, ahol azok ugyan már alapjukban megvoltak, de kedvezőtlen körülmények következtében fejlődéshez jutottak.» (Paetz.)

Ha a pubertás fejlődésében az egyes mozzanatok nagy része mindkét nemnél egyformák is, mégis vannak nagyon különböző sajátságok is, melyek megkivánják a különbségtételt az ifjú és hajadon nevelésében. A serdülő leány és az ifjú nemesak testi külső megjelenésükben különböznek egymástól, hanem szellemi és morális tulajdonságaikban is. Két különböző lény, kiket tanulmányozni kell. Akármennyire akarja is a feminizmus a nemek megkülönböztetését eltörölni, amennyiben ugyanazon tudományokhoz, ugyanazon sportgyakorlatokhoz hozza őket össze, vagy ugyanazon hivatásokhoz hívja meg őket, sőt még ruházatukat is igyekszik hasonlónvá tenni: az erősebb természet mindig felszínen fogja tartani a különbségeket szellemi életükben és intelligenciájukban, és a növekedő ifjú, a serdülő hajadon psychológiája mindig két különböző tanulmányt fog képezni. (Compayré.)

1. Az ifjú sajátságai.

Figyeljük meg elsősorban az ifjú sajátságait, úgy az ismétlő- és továbbképző-iskolákban, mint a legény- és ifjúsági egyletekben és mint fiatal katonát stb.

Amint az izmok erősödnek és a csontok fejlődnek az egész ifjúkoron át, azon mértékben fejlődik a vágy is a testi mozgás, tornázás, sport, katonai játékok és gyakorlatok után. Nyugalom egészséges ifjú számára betegség, mert egyik életszükséglete, hogy mozogjon és hogy testi erejét használja és gyakorolja. Don Bosco már 1848-ban eljutott e tényhez és számos intézetében már ezen időtől fogva a torna és katonai gyakorlatok a nevelés egyik számottevő részét képezték. A testi erőtudattól függ az ifjú függetlenség és önállóság után való törekvése is.

Azonkívül a képzelődés és a képzelőtehetség is kezdi hatalmába keríteni az ifjút. Már 12 éves korában kezd visszahuzódni a játéktól, hogy olvashasson; előkerülnek a rablótörténetek és hőstörténetek, mert ezekhez vonzódik legjobban. A képzelődés világába való elmerülés mindjobban erőt vesz rajta. Az ifjú kezdi jövőjét a legragyogóbb színekben kifesteni. Lassankint kezdi már magát beleélni törekvéseinek és hivatásának elképzelt végcéljaiba és terveit és képességei arányában kezd azokra büszke lenni. Ha azután az ilyen kártyavár összeomlik, búskomorra és pesszimistává lesz. Azért találunk sokszor a serdülő ifjúnál hirtelen kedélyváltozásokat.

Az élet örömeit és bánatát, a szeretet érzését, az esztétikai szépérzést sohasem érezzük oly élénken, mint az ifjúkorban, amelyben minden erő és tűz. Mily könnyen átszellemül az ifjú! Mily könnyen tetszik neki, ami új! A legélénkebb öröm, a féknélküli jókedv után minden különösebb ok nélkül a legmélyebb szomorúság következik. Szomorúság és kétségbeesés pedig könnyen árthatnak a morális egészségnek. E kétségbeesésre való hajlam már a 11-ik évben mutatkozik és legmagasabb pontját a 17-ik évben éri el és ez után ismét visszafejlődik egész a 29-ik életévig. Okai legtöbbször: szerencsétlen szerelem vagy a szülők, tanítók, vagy mások kemény és szigorú bánásmódja.

Az ifjú képzelőtehetségének és érzéseinek eleven-ségét a következőképpen ecseteli Bossuet szent Bernhard élettörténetében: «Mi egy ifjú 20 éves korában? Csupa tűz, türelmetlenség és hév kívánságaiban! Az erő, a bátorság, a forrongó vér, a forrásban levő borhoz hasonlítanak. Semmi törvényszerűség, semmi mértékletesség».

Az ifjú képzelmei között fontos szerepet játszik a barátság. Ifjúkori barátság sokszor az egész életen keresztül megmarad és így az egész életre kihat.

Ismeretes az, hogy mindkét nembeli ifjúság e korban könnyen kölcsönös vonzalomra és szerelemre gyulad egymás iránt. Ilyen vonzódás azonban magasztos gerjedelmekkel és érzelmekkel van összefüggésben és ritkán irányul aljas vágyakra és érzékiségre. Az ifjú a nőben mindig ideálját látja. A tiszta és nemes szerelem megvédi az ifjút a nemtelen kívánságoktól és kísértésektől. De ne feledjük, hogy le is csúszhatik ez ideális magaslatból a posvány mélységeibe, amit minden erőnkkel meg kell akadályoznunk.

Megemléstreméltó még, hogy sok neves és nagy embernél a képesség és életirány már a korai ifjúkorban nyilvánult és kialakult. Már sokszor bebizonyosodott az a mondas, hogy egy nagy és neves élet

tulajdonképpen az ifjúkor egy gondolata, amely az érettebb korban kivételre jutott. Ebből létszik, hogy mily figyelemreméltó az ifjú fejlődése és mennyire rászorul az erkölcsös és értelmes vezetésre.

Compayré különösen dicséri Aristoteles alábbi jellemzését az ifjúról, amely szerinte ráillik bármely időből és bármely nemzetből való ifjúra.

Az ifjak hevesek kívánságaikban és hajlandók azt keresztülvinni, amire kívánságaik irányulnak. A testi vágyak közül különösen a szerelmi vágy az, melyet hajszolnak és ebben nem ismernek önműködést. Emellett azonban nagyon változékonyak és mindent könnyen megünnepelnek; hevesen követelnek és könnyen engednek; mert vágyaik ingere heves ugyan, de nem erős, mint a betegnél az éhség és a szomjúság váltakozása. Hasonlóképp haragos természetűek és szenvedélyesen felfortyanók haragjukban és hajlandók e felfortyanásukat követni. Nem képesek haragjukat megfékezni, mert becsvágyuk nem tudja eltűnni, ha velük kicsinylőleg bannak, hanem mindjárt felzúdulnak, mihelyt sértekeznek magukat. Továbbá nem gyanakodó természetűek, inkább jóhiszeműek, mert életükben kevés rosszat láttak és hiszékenyek, mert még ritkán csatlakoztak. Továbbá reményteljesek is, mert az a tűz, melyet az ivónak a bor kölcsönöz, az ifjakban a természettől van és ehhez járul még, hogy kevés sikertelenség érte még őket az életben. Igen, ők tulajdonképpen a reményben élnek; mert a remény a jövőre irányul, míg az emlékezés a múlt és az ifjúság számára a jövő hosszú, a múlt pedig rövid; vajjon az élet reggelén nem azt hisszük-e, hogy nincs mire visszagondolnunk, azonban mindent remélhetünk. Bátorak is ép azért, mert könnyen haragvók és reményteljesek; és az első e tulajdonságok közül őket félelmet nem ismerővé, a második pedig önbizakvókká teszi; mert minden haragvó ember nem ismer félelmet és valamely jóban való remény erősíti az önbizalmat.

Ha Compayré joggal dicséri is e jellemzést, egy pontban mégis téves az: nem ismeri ugyanis a két nem egymáshoz való viszonyának ama megnevelését, melyet a kereszténység hozott életbe. Az a szerelmi érzelm, amellyel a kereszténységben az ifjú a hajadonnal szemben fellép, egészen más, mint ami Aristoteles előtt lebegett.

(Folytatása következik.)

Az ifjúság hazafias neveléséről nem magyar-ajkú vidéken.

Irta: *Vörös Ferenc.*

IV.

Midőn az Istentől teremtett természet szépségeiről beszélünk, felolvasást tartunk, hívjuk fel a figyelmet arra a körülményre is, hogy a természet remek művészetéhez nagy mértékben hozzájárul az ember is. A föld az emberi kéz nélkül ugyan megteremné a szabályosságot, de csak a gyomokon, vad növényekben gyönyörködhetnénk. Ezért a földet művelni, javítani és szépíteni kell. Az emberiség meg is felelt eme feladatnak, mert kezdettől fogva sok falut, várost épített s azokban egyesítette a művészetet a természettel.

Az ember tette az őserdőket járhatóvá, a lakhatatlan lakhelyeket lakhatóvá, a terméketlen termékennyé. Az emberiség már sokat tett, de még többet is szépíthet a földön. S e szépítésben kötelessége min-

den embernek részt venni, mert ilyenkor az emberi tarsaságnak, szülőföldünknek, hazánknek használnunk.

Szamos példát felhozhatnánk még a természet köréből, amelyekkel az ifjak hazafiságának ápolását és a magyar nyelv gyakorlását folytathatjuk, de azt hiszem, hogy az eddigi példákkal eléggé megvilágítottam az irányt, amelyet a tanítónak nemcsak a kirándulások, hanem otthoni felolvasásai és előadái alkalmával is szem előtt kell tartania. A kirándulások az előadások szemléltetése céljából történnek, egyik a másikat kiegészíti.

Mivel a tapasztalás azt bizonyítja, hogy az ifjak hamar megunják mindazt, ami kifejezetten az ő képzésükre irányul, azért gondoskodni kell oly eszközökről is, amelyek az esetleges unalom elűzésére és a kedély felfrissítésére szolgálnak, de azért a kitűzött célt szolgálják.

Ilyen eszközök: az ének, zene, szavalatok, szindarabok, hazafias ünnepélyek, tüzoltó-gyakorlatok stb.

Tekintsünk bármire, az emberiség, ha jó kedvű: énekel. Az ének tehát a kedvnek külső nyugtája, vagy ha dálnak nevezük: nem egyéb, mint harmonias szavakba öntése a gondolattá érlelt érzeménnyel. Az ének — mondja Diesterweg — az embernek egész létét mint elevenítő, nemesítő és vidító elem hatja keresztül. Énekeltségünk tehát ahol csak lehet, a templomban, kirándulásokon, mulatságokon, ünnepélyeken, de úgy, hogy a kedély valóban finomodjék, a hazafias érzés fokozódjék s a tanulók magyarnyelvi tudása is gyarapodjék. E célból a dalokat előre ki kell válogatnunk. Mondani sem kell, hogy a fősúlyt az egyházi énekekre fektessük, mert Curtmann szerint is az egyházi ének egyike a keresztény istentisztelet legszebb ékeinek, melynek igen nagy része volt és van a keresztény népek művelésében. A világi énekekből a hazafias és magyar nemzeti érzésű dalokat tanulják, amelyeket átvisznek aztán a gyakorlati életbe, kiszorítják a nemzetiségi dalokat s így terjesztik a felnőttek között a honfiumi érzelmeket s a dalok zengzetes szavai elősegítik, ügyesítik az ifjakat a magyar szavak tiszta kiejtésében.

Célszerű az éneket zenével kapcsolatban tanulni és előadni, sőt ha az ifjúsági egyletekből kikerült növendékeinkből legényegyletet alakítunk, ennek keretében dalárdát és zenekart is létesítsünk, amely nemcsak helyiségében, de szerepeljen a nyilvános mulatságok és hazafias ünnepélyek alkalmával is.

De az ifjúsági egyesületben is helye van a zenének, sőt valahányszor a községben korcsmai multság van, legyen ezeknek is tisztességes táncmultságuk, kedveljék meg a magyar táncdarabokat és utálattal forduljanak el a szemérmes sértő fickándozásoktól.

Kedves mulatságot szerezhetünk az ifjaknak vallásos és hazafias szavalatokkal, amelyeknek értéke különösen tételünkre nézve nagyon fontos. A szép szavalat kellemesen hat a hallgatóra, mert a hallgató, ha csak némileg érti is a nyelvet, a szaválás alatt észrevétlenül egyesül az előadóval és viszonylagos érintkezésbe jöven, gondolatokban s érzelmekben teljesen osztagoznak. A szavaló könnyei átfolyanak az olvasóra s azon gyönyört szerzi, hogy mind ő, mind hallgatói lelkesülve nagy tettek, gondolatok és erények utánzására serkentetnek. Különben is a szép beszéd mindenkor megnyeri a hallgatók szívét, mert varázsa által annyira hat reánk, hogy a legkellemesebb állapotban érezzük

magunkat. S miután már Cicero, Demosthenes a szaválást a szellemre, lélekre, szívre, kedélyre legfontosabbnak tartották s szaválás nélkül értelmes beszéd nem is képzelhető, azért e szempontból is fel kell programmunkba vennünk.

Legcélszerűbb, különösen ünnepélyes alkalmakkor a szaválást, éneket, zenét szindarabokkal kapcsolatban előadni. Természetesen tisztességes, tanulságos és főleg hazafias irányú szinelőadások valók az ifjúsági egyesületbe. Ezek, eltekintve attól, hogy jóvédelmet hajtanak, a megjelent felnőttekre is hatással lesznek még akkor is, ha csak keveset értenek magyarul.

A fődolog azonban különösen a hazafias ünnepek megtartása.

Március 15-én, miután a népiskolákban megismertek már a szabadságharc nagy alakjaival s azok történetével, folytassuk, bővítsük a tudnivalókat. A tanító lelkes beszédben fejtsse ki a szabadság, egyenlőség, testvériség jelentését és vonatkoztassa azt viszonyainkra. Mondja el, hogy az 1848-iki törvények nemcsak a magyar faj számára készültek, hanem annak előnyeit élvezni minden honpolgár. Fejtsse ki a sajtószabadságot. Hivatkozzék arra, hogy a nemzetiségek saját nyelvükön is adhatnak ki újságokat, könyveket s ha a magyar nemzet nem kedvelné, hanem üldözné az itt lakó nemzetiségeket, akkor az idegen nyelvű könyvek kiadását megszüntethetné. Azt kívánja a nemzet érdeke, hogy a nemzetiségi újságok, könyvek az itt lakó nép műveltségének, tudásának és boldogságának előmozdítására szolgáljanak. Hazugság tehát, amit az izgatók állítanak. A magyar nem tiltja, nem haragszik, ha a nemzetiségek anyanyelvüket használják, hanem azt kívánja, hogy szeressék hazájukat s annak boldogsága érdekében működjenek. Hogy az iskolákban, hivatalokban a magyar nyelv használata kötelező, ez azért van, mert első sorban az állam hivatalos nyelve a magyar s ebből kifolyólag a hivatalok magyarul tárgyalnak s az ítéleteket, végzéseket, határozatokat magyarul írják le. A magyar faj jó akaratára vall az is, hogy akik nem bírják a honi nyelvet, azokat a hivatalokban saját nyelvükön is kihallgathatják, sőt a magyar mellett sokszor más nyelvekre átfordítva is kiadják a törvényeket, jegyzőkönyveket, de ezt az egység, megoszthatatlanság miatt általánossá nem lehet tenni. Ilyen körülmények között sokszor előállhatna az az eset, hogy míg egy ügyet a hazai bíróságok letárgyalnak, tízféle nyelven is le kellene írni az aktákat, aminek következtében éveken keresztül várhatnának az eredményre. A hosszú huza-vona pedig sok embernek tönkrevitását idézné elő. Miután tehát az iratokat magyarul szerkesztik, mindenkinek saját érdeke az, hogy megtanulja a nemzet nyelvét. A községi elöljáróktól pedig egyenesen megkövetelhetjük azt, mert azok felelősek tetteikért s nyelvismeret hiányában érzékeny károkat okozhatnak polgártarsaiknak.

De amit már előbb kellett volna említenem, válogasson ki a tanító a szabadságharc történetéből olyan eseményeket is, amelyekben a nemzetiségek a magyarral együtt szerepeltek. Hadd lássák az ifjak, hogy 1848-ban őseik éppen úgy ontották véruket a közös hazáért, mint a magyar faj. Keressünk ki ily hősök dicsőítésére költeményeket, szavaltassuk azokat is és hívjuk fel az ifjakat, hogy ezek példáját kövessék, ilyenekért lelkesedjenek.

Április 11-én hasonló eszmék képezzék ünneplésünk tárgyát. Június 8-án a koronás király iránti

hűség és tiszteletet fejlesszük. Adjuk elő, hogy a király a legelső magyar ember s ő minden alattvalója boldogságát szíven viseli. Fejtsük ki, hogy ő egyúttal apostoli király s mint ilyen, személye szent és sértethetetlen; beszéljünk az ő jogai- és kötelességeiről. Tárgyaljuk és hívjuk fel a figyelmet arra a nagy horderejű munkásságra, melyet Ófelsége az országgyűléssel együtt alattvalói érdekében kifejt.

Október 6-án, mint az aradi vértanúk halálának évfordulóján szintén tartunk kegyeletes ünnepélyt. Eseteljük a nap eseményeit. Illő kegyelettel és lelkesedéssel emlékezzünk meg a 13 aradi vértanúról. Hivatkozhatunk arra, hogy midőn a magyar szabadságharcot letörték, nemcsak a magyar fajt, de az itteni nemzetiségeket is üldözték. Ezek éppen olyan elnyomatásban részesültek, mint amazok. Világos tehát, hogy a magyar haza polgárai csak akkor élvezhetik a béke áldásait, ha egyetértve, egymást tisztelve és megbecsülve végzik teendőiket s nem hallgatnak azokra, akik mézes-mázos szavaikkal elbolondítani akarják őket.

Megünnepelhetjük továbbá más események és napok emlékét is. Legcélszerűbb programot készíteni. A műsor álljon hazafias alkalmi dalokból, szavalatokból, alkalmi felolvasásból, de az ünnepély lelke mindenkor a tanító beszédje legyen. Mutassa ki mindenkor a hazáért és nagy férfiakért való lelkesedését, törhetetlen hűségét és ragaszkodását hazája királyához; s buzdítsa hallgatóit, hogy ne csak szóval, hanem tettekben mutassák meg hazájuk iránti szeretetüket. S iparkodjék odahatni, hogy ezen ünnepélyeken a község lakosai és előljárói is minél nagyobb számban jelenjenek meg, hadd lássák és hallják, miképen és hogyan ünnepelünk, legalább az ő ünnepök sem az eszem-izomban fog kimerülni, hanem törekedni fognak az idealizmus felé, megkedvelik a haza nagyjait s Kölesey szellemében fogják e hazát szeretni, ki így szól: „Szeresd a hazát! Boldog leszel, ha a férfúkor napjaiban e szavakat úgy fogod érthetni, úgy fogod érezhetni, mint kell. Eleget fogsz találni, kik ajkaikon hordják e szent nevet, kik magasztalva emlitenek mindent, ami a honi föld határain belül találtatik; kik büszkén tekintenek az idegenre s halát mondanak az égnék, mely őket magyaroknak születni engedé: s véled-e, hogy ezen hazaszeretet az, amely az erények koszorújában olthatatlan fényvel ragyog s a történet évkönyveiben tisztelő hámulattal említették? Minden erény önáldozással jár, feláldozásával pillanatnyi kényelmünknek, megtagadásával önhasznunknak s nemi ritkán hajlandóságunk vagy gyűlölségünk elnémitásával: azonban minden áldozat kicsiny azokhoz képest, miket a hazának joga van követelnie. Mindent, amit élted folyta alatt arcod izzadásával gyűjtöttél, mindent, amit lángoló szeretettel fűztél magadhoz, javaidat, kincseidet, házad-népét és saját életedet naponkint és pillanatonkint érte fel kell szentelned. Ezért a valódi hazaszeretet példái oly ritkák, ezért vannak, kik annak való értelmét soha magukévá nem tették. Jókör szokjál e gondolathoz: a társaságban született ember nem önmagáé. Számptalanok a jótétemények, mik a társaságban naponkint reánk haramlanak, lehet-e kívánnunk, hogy e jótéteményekkel ingyen élhessünk, mint zsarnok a más izzadása bérével? Használni akarod a társaságot? Ugy mindent kell tenned annak fenntartására, mi saját erődötől telik. Mi a haza egyéb, mint a legszentebb kapcsolatokkal egybefoglalt emberek társasága? Ez a hazaszeretet tiszta fogalma. Ennek

adjon a nevelő életet, az erre szolgáló alapot és falakat az ifjúsági egyesületben építse fel. S én hiszem, hogy a jól előkészített ifjúsági ünnepélyek nem fognak hatás nélkül maradni és sehol, de különösen a nemzetiségi vidékeken nélkülözhetetlen eszközei lesznek mindenkor a nép hazafias szellemű nevelésének.

SZEMLE.

II. Vilmos császár és az ifjúság. II. Vilmos uralkodásának 25 éves jubileuma alkalmából a Deutscher Reichsanzeiger-ben a következő leiratot tette közzé:

«A mai napon különös örömmel nézem azokat az eddig elért eredményeket, amiket az évekkel ezelőtt általam megindított kezdeményezés — az iskolát elhagyott ifjúság anyagi és szellemi jólétét előmozdító mozgalom — elért. Ugy a városokban, mint a vidéken az állami, egyházi és közigazgatási szervezetek, mindenféle egyesületek és követségek, úgyszintén a legkülönbözőbb hivatású és osztályú hazafias érzésű férfiak és nők áldozatkész lelkesedéssel és odaadó szeretettel álltak az ifjúság gondozásának szolgálatába, személyes tevékenységükkel és anyagi hozzájárulásukkal segítve azt elő. Ezért örülök, hogy az összes résztvevőknek honatyai köszönetemet és elismerésemet fejezhetem ki.

A serdülő ifjúság friss megerősödését, úgyszintén azokat, akik a test és lélek megújulásán fáradoznak, a jövőben is élénk érdeklődéssel fogom kiérni s királyi védnökségembe fogadni. Reményilem, hogy a közeljövőben sikerülni fog egy egységes szervezetet létesíteni, amelynek kapcsán közelebbről bekapcsolódhatom ebbe a szívemen fekvő munkába. Aldja meg az Isten ezt a munkát az ifjúság javára és a haza boldogságára bőséges áldásával».

A mozi megrendszabályozása. Ne tessék örülni, nem nálunk történt meg. A közmondásos nehézkes németek keltek harcra a mozi ellen, mert belátták, hogy az ifjúság gondolat- és érzés világán olyan sebeket üt, amiket alig vagy sohasem lehet behegeszteni. Berlin város tanácsa kétségtelenül fején találta a szöveget, amikor a mozisok adóját lényegesen föl-emelte, hogy az ifjúságnak és a szegényebb néposztályoknak az előadások látogatását megnehezítse. A számítás be is vált. A mozisok fölemelték a helyárat, Psylander pedig félüres házban játszotta a szívétépő és idegborzongató tragédiákat. A mozisok az adóemelés ellen tiltakozó gyűlést rendeztek, amelyen elpanaszolták, hogy a mozilátogatók 60%-a a magas helyarak miatt távolmarad a mozitól. — Thüiringia a közelmúltban törvényt léptetett életbe, amely a többek közt ifjúsági előadások tartását írja elő, melyek az eljátszás előtt két nappal a hatóságnak bejelentendők. A hatóságnak jogában áll a darabot nyilvános bemutatása előtt végignézni s ha az ifjúságra nézve károsnak találja, betilthatja.

rpádházi Szent Erzsébet műhelyei. (1913. év Czejer, Pozsonymegye.) Az intézmény egy óvodával vette kezdetét, melyet 1898-ban Zichy Sarolta grófnő létesített. *Alapelve:* a lelki munkát a kézművel egyesíteni, a társadalmi minden rétege közösen dolgozzék a közjólet előmozdításán.

Az intézet három házban van elhelyezve: ezekből kettő 1899—1911 végéig Szent Ferencről nevezett Mária Missionáriusnők vezetésére volt bízva. Első állomásuk volt ez Magyarországon. A rend akkori főnöknője és ala-

pitóla egyetértve a grönóvel, oly szándékkal küldötte a missionáriusnöket hazánkba, hogy itt megtanulva a nyelvet és noviciusokat nyervén Amerikába kivandorolt honfitárainknak lehessenek később ott segítségökre. A harmadik ház kezdettől fogva világi vezetés alatt áll s e vezetés terjed ki mostanában az előbbi zárda helyiségeire is.

Az intézmény részét a következő művek képezik: 1. Ima: Naponta Erzsébet királyné meggyilkoltatása fájdalmas orajában.

2. Szegények, betegek, elhagyatott agok látogatása és gondozása az intézet alkalmazottjai által, kiket a Mária-kongregáció vagy Szent Ferenc III-ik rendjének egy-egy tagja kísér, gondozzák azokat addig is, amíg a házi betegápolás kezertt betegápolónökökkel rendszeresítve nincs.

3. Óvoda (és menhely is, oly anyak gyermekei részére, kik munkába menni kénytelenek). A beírt 3—6 éves gyermekek száma 150-en, a tenyleg látogatóké 100-on fölüli.

4. Csütörtöki kézimunkaiskola, az elemi iskola e kötelező tantárgyat Szt. Erzsébet Intézete vállalta ezidőszent. A növendékek száma 60—80.

5. Háztartási tantolyam (6 hét, 3 havi tartam) főleg munkás leányok és menyecskek számára szokott lenni. A résztvevők száma 10—12. Tantárgyak: főzés, sütés, mosás, vasalás, foltozás, saját fehérműjük, népviseleti ruháink elkészítése, kerteszkezes.

6. Vasár- és ünneppapokon a Mária-leányok összejövele és patronage. Ezek száma 60—80.

7. Az év különböző szakáiban kis ünnepeket, szini előadásokat tendez az igazgatóság a fiatal leányok közreműködésével, különösen oly napokon, midön a káros körösmulatságoktól óhajtanak az intézet védeneci távol maradni.

8. Evente 1—2 előadást tart egészségtanból a helyben lakó környos.

9. Evente lelkigyakorlatok, melyeket Szt. Ferenc-rendi előzár tart meg, az intézet termében szónokolván, a kápolnában pedig ilyenkor naponta miszük. A czeferiek és ö közeli község lakói szorgalmasan látogatják a lelkigyakorlatokat.

10. Nyári szüneti tantolyamok tanítónök s oly más hölgyek részére, kik az intézeti munkákkal óhajtanak megismerkedni, a különleges technikákat, szabázzatot akörják elajtatítani és fehérmű varrást kívánnak tanulni. Lakásul az intézet szerény bútorozott helyiségeket boesajit rendelkezésükre a volt záróban. Par év előtt ilyenek részére is voltak főzéstantolyamok.

Házi ipar.

11. Mühely, melyben ruhavarrást, fehérmű varrást végezik a legjöb, legjöb minták szerint. Iparosok, vasutasok leányai tanulnak és dolgoznak nagyrészt e helyen, körülbelül 12—14-en.

12. Rajz és himzések mühelye. Régi minták, népies motívumok és technikák felhasználásával. Az intézet igazgatónöje iparművészeti rajz- és festészeti iskolát végzett tanárnö vezetése alatt készülnek egyházi ruhák, arany- és selyemhimzésekkel, zászlók, bútorzati és ruházati tárgyak. A munkásnökök száma itt 20 és 50 közt váltakozik. Időközönként enek és tornával is foglalkoztatják a mühelyekben dolgozó ifjuságot.

13. Hetenkint kétszer munkaosztás van, közel 300 himzönö (11 faluból) részére, kik hazaviszik azt és saját otthonukban mellétfoglalkozásként végzik a kézimunkát, oly öszi és teli idökben, midön a munka szünetel és kereset nincs. Szombatönként történik a fizetés. Az árú nagy része fix rendelés, a többi raktárra készül és ezt az intézet értékesíti és árusítja. A házipar annyi keresetet nyújt, hogy feleslegessé teszi a fiatal leányoknak apai házöket elhagyni és a városokba költözni, akár mint cselédek, akár gyármunkásnökök, hanem a teli keresetről a házipar által gondoskodva lévén, tavasszal a mezői munkához térhetnek, a testre-lelékre legégeszesebb munkanemhez.

14. A kölcsönkönyvtárból minden himzönö, midön hazaviszi munkáját, egy-egy kötetet vihet magával. Az intézet alkalmazottjainak rendelkezésére is áll könyvtár.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A gyermektanulmányozás módszerei. Különös figyelemmel a kisedkorra. Irta Ballai Károly, a Gyermektanulmányi Múzeum titkára. Lényegesen bővített második kiadás. Ára 80 fillér. Kapható a Magyar Gyermektanulmányi Társaságnál, Budapest, VIII., Üllői-út 16b.

Ritka munka a magyar nevelésügyi irodalomban, amelyik nemcsak elfogy, de amelyikből rövid esztendő leforgása alatt a második kiadás jelenik meg. Fenti címben bemutatott könyvecske pedig az első ilyen azok között a művek között, amelyeket a gyermeki lélek megfigyelése körül való munkálkodás hozott létre. Ballai Károly könyvének anyagát tulajdonképpen azok a fölölvasások teszik, amelyeket Löcsén, a szepesmegyei övökör ünnepi ülésén s Ó-Verbászon, a bácsmegyei övökör megalakuló ülésén tartott, amelyeket a kisedek kézi foglalkoztatásáról írt dolgozzatával egészített ki. Ballai könyvének különös érdemül tudja be a magyar gyermektanulmányozás, hogy kiváltképpen a hazai adatokra támaszkodik. Kivált azok forgatják nagy haszonnal e könyvet, akiket a legapröb ember, a kised érdekel: a kisednevelök. Már pedig ez a körülmény a könyvnek kitünö ajánlója is. Hiszen a kisednevelés az egész nevelés alapzata s ez irányban bizony még nagyon kevesen merültek bele a pedagógia gyakorlati kérdéseinek a vizsgálatába.

Az általános rész: a kísérleti módszerek különöz fajainak bemutatása után a *kisedgyermek megfigyelése*, a *kisedgyermek fejlődésének rajza*, a *kised nyelvének fejlődése*, a *kised képzetartalma*, a *kised ösztönszerü rajzai és egyéb alkotásai* s a *kised játécai és dalai* címü fejezetekben vázolja Ballai azt a munkát, amely szerint a hazai kisedövíntézetekben és a családban a gyermektanulmányozás gyakorlatilag és céltudatosan folytatható. Minden mesterségre készülni kell. Sokszorosan igaz ez a nevelést illetöleg, ahol már a tanítójelöltnek is okvetlenül ismerni kell az eddigi eredményeket, hogy már az első évek munkája is mestermunka s ne a próbálgatás vergödése legyen. Ezért a gyakorló övönökön kívül már övönöképözökönk tanulónak is ismerniök kell ezt a munkát, amely bár nem olyan terjedelmes és minden körülményre kiterjeszköd, mint pl. Neumann-nak idevágó nagy tanulmánya, de amelyik mégis könnyen áttekinthető és ami emellett fö! — a magyar kísérletek eredményein épült fel.

A figyelemre érdemes munkából egy fejezetet mutatöl közlünk lapunkban. Kováts Alajos.

A katolikus népiskolák új rendszabályainak könyve nélkülözhetetlen minden tanító, iskolaigazgató, iskolaszéki elnök és tag számára. A könyvhöz függelékül vannak csatolva az összes tanügyi törvények és rendelkezések. A vaskos kötet ára füzve 4 korona, kötve 5 korona és megrendelhető a Szent-István-Társulatnál, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

A *Rendszabályok könyvének tartalma*: Elsö rész. I. fejezet. A katolikus iskolák közigazgatása általában. II. fejezet. III. fejezet. A tanfelügyelöség szervezete. IV. fejezet. A fötanfelügyelő. V. fejezet. A segéd-fötanfelügyelő. VI. fejezet. Az egyházkerületi tanfelügyelök.

Második rész. Az iskolaszékek szervezete és hatásköre. I. fejezet. Az iskolaszékek megalakítása. II. fe-

jezet. Az iskolaszékek szervezete. III. fejezet. Az egyházközségi iskolaszék tisztviselői. IV. fejezet. Az egyházközségi iskolaszék teendői. V. fejezet. A plébánosnak (helyettes plébánosnak), mint az egyházközségi iskolaszék elnökének teendője. VI. fejezet. A plébánosnak, mint egyházközségi népiskolák igazgatójának teendői.

Harmadik rész. I. fejezet. A tanítók minősítése és alkalmazása. II. fejezet. A tanítók szolgálati minősége. III. fejezet. Az iskolai fegyelmi szabályok.

Negyedik rész. I. fejezet. Az általános és gazdasági ismétlőiskola. II. fejezet. A katolikus kisdévod-intézetek és gyermekmenedékházak.

Ötödik rész. A közhatósági segély igénybevétele.

Függelék. I. A latin szertartású római katolikus elemi népiskoláknál alkalmazott igazgató-tanítók, tanítók, tanítónők, gazdasági szaktanítók, szaktanítónők, és kántortanítók fegyelmi szabályzata. II. 1907. évi XXVII. t.-cikk a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól. III. Utasítás a törvényhatósági közigazgatási bizottságok számára a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól szóló 1907. évi XXVII. t.-cikk végrehajtása tárgyában. IV. 1868. évi XXXVIII. t.-c. a népiskolai közoktatás tárgyában. V. A népiskolai tanítókat illető egyéb érvényben levő törvények, utasítások, szabályzatok, rendeletek, döntvények, határozatok, ítéletek. Tanítói iratok mintái.

HIREK.

Értesítés.

A Magyarországi Katolikus Tanítók Országos Bizottsága folyó évi közgyűlését méltóságos és főtisztelendő dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök, védőelnök jóváhagyásával a november hó első felében rendezendő katolikus nagygyűléssel egyidőben, annak keretében tartja meg.

Az intézőség azzal indokolja ezt a változtatást a közgyűlés idejét illetően, mert a katolikus iskola és a katolikus tanítók ügyei iránt a katolikus magyar társadalom szükséges érdeklődését az eddigieknél fokozottabb mértékben óhajtja felébreszteni és biztosítani. Az elnökség gondoskodni fog, hogy a bizottság tagjai hatósági intézkedéssel szabadságotassanak a közgyűlés napjaira.

A hazai katolikus tanítóegyesületek éskörök vezetőségeit ezen értesítéssel kapcsolatban tisztelettel felkéri a tanács elnöksége, hogy az őszi tanítói gyűléseken és a tantestületi tanácskozáson a közgyűlésre fölvetett tételek fölött értekezleteket tartsanak és ezek eredményét közzététel végett a Katolikus Tanács központi irodájához, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28., beküldeni sziveskedjenek.

A közgyűlésre kitézött tételek:

1. Gazdasági és ipari érzék fejlesztése a népiskolában. 2. A családi és iskolai nevelés kapcsolata. (Szülői értekezletek.) 3. A községi népjóléti intézmények és a tanítók. 4. A hitvallásos iskola és a nemzetnevelés. 5. A modern pedagógia kérdései. 6. Az 1868. évi XXXVIII. t.-c. revíziója. 7. Az országos tanítói nyugdíjtörvény revíziója. 8. Az énekoktatás tanterve. 9. A katolikus tanító hivatása. 10. Az elemi és a középiskola kapcsolata.

11. A polgári leányiskolák rendtartási szabályzata. 12. A továbbképző tanfolyamok.

Megjutalmazott tanító. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium Grossman Vendel szepessümei római katolikus kántortanítót 160 korona rendkívüli jutalomban részesítette. A miniszteri elismerés egy minden tekintetben kiváló, buzgó katolikus tanítót ért. Grossman több mint két évtizede működik Szepessümegeken, hol a nem magyar ajkú község apraja-nagyja ma már szeretettel beszél a magyar nyelvet. Tanított buzgóan, dolgozott odaadó kitarással és lelkesedéssel a község érdemes plébánosának oldala mellett a község felvirágoztatásáért.

A faiskola, a konyhakert, a méhes szakszerű felhasználásával oly gazdasági érzéket, oly munkaszereget ébresztett a község lakosaiban, hogy a nép maga vallja büszkén: Tudunk imádkozni és dolgozni, Isten segédelmével boldogan élünk. A község szociális intézményei meg fennen hirdetik, hogy a hitvallásos iskola mit művelhet a nép javára, ha a pap és tanító kölcsönös egyetértéssel teljesítik a népnevelés magasztos munkáját. Szívből üdvözljük érdemes kartársunkat a nyert elismerés alkalmából.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

M. I. A törvény végrehajtása folyamatban van. — **B. N. R.** 1. Beosztást nyer a III. f. oszt. 3. fokozatába 1400 korona fizetéssel. Ha tisztán tanítói fizetése a korpótlékon kívül 1000 korona, tisztán kántori járandóságát érintetlenül megkapja, de a szétválaszthatatlan kántortanítói jövedelmének fele az 1400 korona kiegészítésére vétetik, míg a másik fele a kántori járandóság összegéhez számítottatik. Ha a 200 kor. korpótlékkal együtt több tanítói javadalma volna az 1400 kor.-nál, az esetben a többi letét pótlék címén kapja mindaddig, míg előlépés által azt a fizetést el nem éri. — **B. M.** A főiskolai tanulók kedvezményét még nem hirdette a Zuglói Páduai Szent Antal K. Egyesület. Lapunk is közzéteszi az értesítést. — **Vidéki.** Az ügyet megsürgetjük és az ügydarab számát közölni fogjuk. Az egyes miniszteriumok telefonon is beszerzik egymástól a szükséges információkat. Ezzel az előnyvel mi nem intézhetjük az ügyeket. — **T. R.** A hatóságok a fegyelmi szabályzat előírásai szerint jártak el. A s-ravaló hivatkozás nyilvánvalóvá teszi azt. Részletes választ levélben adok. — **V. S.** Világos és adatokkal indokolt kérést intézzen az említett ügyben az illetékes egyházi főhatósághoz. A díjlevélben biztosított jövedelem a tanítót megilleti. A javadalmi jegyzőkönyvön az iskolaszék saját hatáskörében végérvényesen nem változtathat, meg a törvény határozottan előírja, hogy a tanító járandósága, míg ő az állást betölti, le nem szállítható, tehát részleteiben sem vonható el. Ha azonban az állás megüresedne, akkor az 1913. évi XVI. t. rendelkezése szerint új javadalmi összeírás foganatosítandó. — **G. H. 1.** Kérlemezze. Csak az előző kiutalásra hivatkozik az iskolaszék. 2. Kérlemezze, de a mellékletek nem szükségesek. 3. Beosztást nyer a II. f. oszt. 3-ik fok. 2000 korona fizetésre 1000 — 500 — 1500, tehát kap 500 korona pótlást. A kántori járandóság marad 95 korona. 4. Már folyamatban van. — **B. H. 1.** Csak a megüresedett tanítói állásra lehet pályázatot kiírni. Az állás akkor üresedik meg, ha az illetőt tényleg nyugdíjazták. 2. Csak ha megüresedett. 3. A helyben idősebb tanító a Rendszabály életbeléptetésével elfoglalta helyét az iskolaszékben. Ha őt már nyugdíjazták, csak azután lép helyébe a helyben legtöbb idő óta működő tanító. — **L. I.** Miután 1913. év jún. 1-től esedékes az új fizetés, önt 1200 korona nyugdíjra kell, hogy fölvegyek és nem 1000 koronára. Föllebbezze meg a kivetést. Igen, előlép a III. f. oszt. 3-ik fok. 1400 korona fizetésre. A 200 korona után már kivethetik az 50%-ot. — **H. E.** A Deákotthonban fia ingyen lakást nyert.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt püspöki kar határozata kötelezőnek nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja előre lefizettetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

Alistalon kántortanítónk önkéntes lett. Október 1-től helyettes kerestetik. Férfiaknak előny. Fizetés: 800 kor., egyszobás lakás, stóla. Feladata: a mindennaposok és ismétlősök tanítása; kántorság teljessn. Kötelmeiben plébánosa rendelkezése szerint. Határidő: *augusztus 14.* Iskolaszék. 722 3—3

Cziferi róm. kath. népiskolánál 1913. szept. 1-én elfoglalandó tanítónői állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: egy szobából álló lakás és kerttelmenyen kívül 1913. évi fizetésrendezési törvény szerinti 1200 kor. évi alapfizetés, mely a község által fizetendő évi 100 kor. kívül államsegéllyel fedeztetik. Kötellessége a kijelölendő osztályt vezetni, hetenkint egyszer két órán keresztül a leányokat női kézimunkára oktatni s a gyermekeket istentiszteletre elvezetni s reájok felügyelni. Kérvények ciferi róm. kath. iskolaszék címére *aug. 24-ig* küldendők. 838 1—1

Ásvány (Győr m.) négytanítós róm. kath. népiskolánál egy férfiosztálytanítói állásra *aug. 15-ig* pályázat hirdetik. Jövedelmi butorozott szoba, fűskamra, 1/4 hold kerttelmeny, 8 ürm. puhafa felvágva, 331:40 kor. késpenz a hitközségtől, a többi államsegélyből. Tanító kötelezettsége mindennapi és ismétlőiskolások tanítása, szükség esetén kántor helyettesítése a szorgalmi vagy vakációs időben. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. Iskolaszék. 807 1—2

Csábrágyaráljai (Hont m.) róm. kath. iskolához tanító vagy tanítónői állás *aug. 20-ig* betöltendő. Törvényes fizetés és megfelelő lakás biztosítva. Pályázatok *Csizmár Márton* espereshez Szénavár benyújtandók. 816 1—1

Alsónyárasdi róm. kath. iskolához ujonnan szervezett IV. osztálytanítói állásra pályázatot hirdetünk. 100 kor. fizetés és 1913. XVI. törvény szerinti államsegély, kert-pótlék, egy butoros szoba, lakbérpótlék. Kötellesség választási jegyzőkönyv szerint. Kántoriakban jártas, nőtlen férfiak *aug. 23-ig* folyamodjanak iskolaszékhez Alsónyárasdi (p. helyben, Pozsony m.) 829 1—1

A garamkövesdi róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: két padlózott szoba, zárt konyha, kamra, pince, istálló, szin, ól, 10 h. 548 □ öl szántóföld; 1028 □ öl rét, 54 □ öl káposztás, 24 □ öl kenderes, 817 □ öl kert a lakásnál. A község szivességéből szabadon legeltethet, 34 méter kemény tűzifa, 24 hl. rozs, 2 szekér széna. Munkaváltságul 140 kor., tanpénz 188 kor., az ismétlősöktől 63 kor., mise-alapítványokból 10, stóla 34 kor. A pályázók okmányait *aug. 30-ig* küldjék be. A választás szept. 2-án reggel 8 órakor fog megtartatni. Az állás 8 nap alatt elfoglalandó. 865 1—1

Borsósi (u. p. Ótura, Nyitra m.) róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra a «Népnevelő» 27. számában hirdetett pályázatot *aug. 31-ig* meghosszabbítja. *Kubicza Coelestin* pléb., isksz. elnök. 868 1—1

A hontnémeti róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: kert, szántóföld és legelő

12 k. holdon, egy szekéria közöserdőtelmeny, 8 ürméteria a községektől, 11 mmázsa szalma, 27:5 hl. buza és 14 hl. rozs, késpenz 194:40 kor., ismétlősök oktatásáért 40 kor., 1000 koronáig való államsegély 143:95 kor. Lakása két szoba, konyha, fűskamra és istálló. Ének-lésben és orgonálásban, nemkülönbön a tót nyelvben való jártasság előnyben részesül. Személyes megjelenés megkivántatik. Működési és erkölcsi bizonyítvánnyal s egyéb szükséges iratokkal felszerelt kérvények *aug. 20-ig* alulirothoz küldendők. A választás a templomi próba után f. hó 24-én a délutáni istentisztelet után fog megtartatni. *Margarin István* isksz. elnök, u. p. Hontnémeti. 845 1—1

Ugyancsak a hontnémeti róm. kath. népiskolánál osztálytanítónői állás is hirdetik. Javadalmazása: 200 kor. a községektől, a többi államsegély. Lakása két szoba és konyha. Kötellessége az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése és a leányok kézimunkatanítása. Kellőleg felszerelt kérvények alábbi címre *aug. 20-ig* *Margarin István* plébános és iskolaszéki elnök, u. p. Hontnémeti. 846 1—1

A névedí (Bars m.) róm. kath. kántortanítói állásra a «Népnevelő» 28. számában hirdetett pályázat meghosszabbítatik. Választás *aug. 18.* Iskolaszék. 848 1—1

Egri érseki megye.

A mikófalvi (Heves m.) ujonnan szervezett róm. kath. II. tanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetése: az 1913. XXV. t.-c. szerint. Kötellessége a III—VI. vegyes osztály vezetése s az ismétlőiskolások oktatása. Kérvények plébánia, Bélapátfalva (Borsod m.) küldendők. Választás *aug. 17.* d. u. 4 óra. Szept. 1-én elfoglalandó. 770 2—2

Jászszentandrás róm. kath. iskolaszék a kültekli osztatlan új iskolánál tanítói állásra *aug. 25-ig* pályázatot hirdet. Javadalmazása: községtől 100 kor., az 1913. évi XVI. t.-c. megfelelő fizetéstöbblet államsegély után lesz megszerezve. 1907. XXVII. t.-c. megfelelő lakás és kert természetben. 15 □² kőszén. Az állás folyó évi szept. 15-én foglalandó el. Kellően felszerelt kérvények isksz. elnök címére küldendők. Jászszentandrás (Jásznagykunszolnok megye). 837 1—2

A «Népnevelő» 26. számában a kunhegyesi tanítói állásra hirdetett pályázat határidejét *aug. 20-ig* meghosszabbítom. *Nemes Antal*, lelkész. 810 1—1

A bátori róm. kath. népiskolánál a kántortanítónak önkéntesi szolgálatra bevonulása miatt helyettes kerestetik. Fizetése 800 kor. s ha a kántori teendőket is vállalja, a kántori stóladíj is. Lakás egy butorozott szoba. Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónők. Az állás szept. 15-én foglalandó el. Kérvények okmányokkal felszerelve *szept. 1-ig* *Lukács Ferenc* lelkész, Bátor (Heves m.) küldendők. 819 1—1

Fegyverneken (Jásznagykunszolnok megyében) a róm. kath. iskolák egy osztályában betöltendő tanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetés: az 1913. évi t.-c. határozatának megfelelő. Lakás: 3 szoba, 1 konyha, 1 kamra,

1 pince, 1 ől, 357 ől házikert. Az állomásra oly tanítók pályázhatnak, kik katonai kötelezettségüknek eleget tettek. A pályázati kérvények teljesen felszerelve *aug. hó 22-ig* bezárólag Fegyvernekre (Jásznagykunszolnok m.) a róm. kath. plébániai hivatal címére küldendők. *Ohács Titus*, róm. kath. lelkész. 823 1—1

Csanádi egyházmegye.

Kisomor községben (Temes m.) lemondással megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetés 800 kor. tanítói, 200 kor. kántori, hitközség által megállapított stóla. A fizetés többi része 1913. XVI. t.-c. értelmében államsegéllyel kiegészítetik. Kötelességek a díjlevélben. Tanítási nyelv német-magyar. Személyes megjelenés önköltségen előnyben részesül. Állás szept. 1-én elfoglalandó. Pályázat határideje *aug. 15.* Kérvények omori plébániahivatalhoz küldendők. 799 2—2

Az ujonnan szervezett **bojtorjánosi** róm. kath. iskolához kántortanító kerestetik. Évi fizetése a hitközség részéről 100 kor., mely államsegélyként 1200 koronára egészítetik ki. Ezen kívül: lakás, kert, 4 kat. hold szántóföld és stólailetmény. Valamely szláv vagy román nyelv ismerete előnyt biztosít. Pályázat határideje *aug. hó 26.* Okmányokkal ellátott kérvények a csukási (Krássó-Szőrény m.) róm. kath. plébániahivatalhoz nyújtandók be. 747 2—3

Erdélyi egyházmegye.

A **tordai** (Torda Aranyos m.) róm. kath. elemi leányiskolánál megüresedett tanítónői állásra pályázatot hirdetünk. Javadalom: az 1913. évi XVI. t.-cikkben megállapított tanítói fizetés természetbeni lakással, udvarral és mellékhelyiségekkel. A tanítónő az I—IV. leányosztályt s esetleg ha lesznek növendékek, az V—VI. osztályt is vezeti. Egyelőre addig, amíg a miniszterium az eddigi tanítónő nyugdíját kiutalja (ami rövid idő kérdése), az új tanítónő helyettes tanítónőnek tekintetik s havi 80 koronát és lakást kap, a nyugdíj kiutalásának napjától kezdve azonban, mint rendes tanítónő, rendes tanítói illetményeit élvezzi. Keresztlevéllel, oklevéllel, esetleg szolgálati bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvények legkésőbb *aug. 20-ig* alulirtozhoz benyújtandók. A tanítónő állását szept. 1-ig haladéktalanul elfoglalni kötelese. *Dr. Balázs András*, főesp.-pléb. 842 1—2

A **székelylengyelalvi** (Udvarhely m.) róm. kath. elemi iskolához helyettes kántortanítóságra pályázatot nyitok *aug. 20-ig.* Fizetés: 800 kor. lakás és tüzifa. Működési idő egy év. Az állás okt. 1-re elfoglalandó. *Koncsag Ignác* lelkész, isksz. elnök. 866 1—1

Tanítói és segédkántori állásra aug. 20-ig pályázatot hirdetünk. Fizetése 1000 kor. készpénzben és képében, lakás, kert. Kántorság elválasztása folyamatban van. A kepe megváltása szintén. Kötelesség addig a kántoriakban segédkezés és osztályvezetés. Kérések plébánia, Nagykászon küldendők. (Csik m.) *Iskolaszék.* 875 1—1

Győri püspöki megye.

A **nagylőzsi** (Sopron m.) róm. kath. helyettes tanítói állásra pályázatot hirdettek f. é. októbertől jövő év októberig terjedő időre. Fizetése 800 kor. egyenlő havi részletekben, egy ől fa és egy bútorozott szoba. Pályázhatnak férfi és nőtanítók. A férfitanítónak a tanítói fizetésen felül méltóságos báró Solymossy Ödön úrnál 550 kor. nevelői mellékjövedelem biztosítatik. Kötelesség díjlevél szerint. Pályázati határidő *aug. 24.* Kérvények nagys. és idő *Major Gergely* plébános, Ferenc József rend lovagja, isksz. elnökhöz küldendők. 749 2—3

Németjárfalu (Moson m.) róm. kath. iskolaszéke kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelmei: háromszobás lakás, konyha, kamra, pince a mellékhelyiségekkel, földjövedelem, készpénz és szolgálmányokból 1400

kor. Kötelességei a díjlevélben. Német nyelv ismerete szükséges. Személyes megjelenés előnyös. 826 1—2

Németjárfalu róm. kath. osztálytanítói állásra is pályázatot hirdet. Jövedelme 1200 kor., 20 kor. kertilletmény, kétszobás lakás. Ez állásra tanítónők is pályázhatnak. Mindkét állásra a kérvények *aug. 19-ig* főt. *dr. Bencsik S. Kornel* isksz. elnök címére küldendők. 827 1—2

A **téti** (Győr m.) kath. iskolához egyévi önkéntességét szolgáló osztálytanítónk helyettesítésére kath. okleveles tanítók és tanítónők pályázhatnak *aug. 23-ig.* Fizetése 800 kor. lakással és fűtéssel. Állomását évközben el nem hagyhatja. Pályázók okmányai *Horváth János* plébánoshoz Tétre küldendők. 850 1—1

A **nagyhöflányi** (Sopron m.) róm. kath. népiskolánál III. sorsz. tanítói (női) állásra *aug. 20-ig* pályázatot hirdettek. Javadalma: az 1913. évi XVI. t.-c. alapján járó fizetés, bútorozott szoba (ágynemű nélkül) világítással és téli fűtéssel. Kötelességei: az iskolaszék által kijelölt osztály vezetése és ismétlősök tanítása, a kántoriakban díjtalanul segédkezni — illetőleg ha tanítónő, a nagyobb leányosztályokat kézimunkára oktatni és a győregyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületbe belépni. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. *Iskolaszék.* 840 1—1

A **kónyi** róm. kath. iskolaszék az ideiglenesen nyugdíjazott IV. sorszámú tanító állására 1913. szept. 1-től kezdődőleg egy évre helyettes tanítót keres. Javadalma az 1913. XVI. t.-cikkben megállapított teljes fizetés, egy bútorozott szoba és 80 kor. lakbérpótlék. Kötelességei a Rendtartási szabályzat szerint. Pályázati határidő *aug. 14.* Kérvények az iskolaszékhez intézve, főt. *dr. Keszthelyi Gyula* plébános úrhoz küldendők. *Magyar Árpád*, ig.-tanító. 841 1—1

Kassai egyházmegye.

Sáros megyében lévő **szentkeresztí** róm. kath. kántortanítói állomásra pályázatot hirdettek. Törvényszerű javadalommal állami segéllyel, kétszobás ujonnan berendezett lakás, konyha, kamara, pince, magtár, gazdasági épületek, kert. Mellékjövedelem 80—100 kor. Kérvények *aug. hó 31-ig*, mely napon a választás is meg fog esnetni, az isksz. elnökhöz Szentkeresztre, (u. p. Szinyeujáru) intézendők. Személyes megjelenés okvetlenül megkívánatik. Az állás azonnal elfoglalandó. *Sallay Mátyas* esp.-plébános, isksz. elnök. 815 1—1

A **Felsőlázlófalvai** róm. kath. iskolához tanítói (tanítónői) állásra *aug. 17-ig* pályázatot hirdet az iskolaszék. Javadalom törvényszerinti. Tót nyelv ismerete szükséges. Folyamodványok Szerelmesre (u. p. Udva, Zemplén m.) a lelkészi hivatalhoz címzendők. 871 1—1

A **bélatanyai** (Zemplén m.) ujonnan alakított róm. kath. elemi népiskolához egy tanítói állásra *aug. 25-ig* pályázatot hirdettek. Tanító nőtlen legyen. Javadalom 1200 kor. Állás szept. 15-én elfoglalandó. Pályázók okmányait a nagykövesdi plébániahivatalhoz küldjék. 873 1—2

A **fintai** (Sáros m.) róm. kath. iskolaszék tanítónői állásra pályázatot hirdet. Törvényes fizetés. Új lakás két szoba, egy konyha kamrával. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Tót nyelv ismerete megkívánatik. Kötelessége a mindennapi és ismétlősök, nemkülönben kézimunkát tanítani. Választás *aug. 18-án.* Felszerelt kérvények plébániahivatalnak Alsósebesre (Sáros m.), u. p. Sebeskellemes küldendők. 880 1—1

Nagyváradí latin szert. egyházmegye.

A **Érsemjéni** róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot 6^{1271/1600} hold szántóföld hasznélvezete. Készpénz 92 kor. 8 fillér a hitközségtől és a törvényes fizetésekiegészítésre már biztosított államsegély. Határidő *aug. 24*

Személyes megjelenés előnyös. Állás szept. 1-én elfoglalandó. Kérvények *Szöke János* plébános Érmihályfalva küldendők. 825 1—2

Nyitrai püspöki megye.

Pályázat a nagyradnai róm. kath. tanítói állásra. Javadalma törvényes. Kérvények Trencséntölgyesre *Gábryel Sándor* plébános, iskolaszéki elnök címére küldendők. Választás *aug. 18-án.* 832 1—1

Felsőhidasi (Trencsén m., Vágbesztercze mellett) iskolaszék tanítónői állásra pályázatot hirdet *aug. 20-ig.* Javadalma törvényes. Lakás és kert természetben. *Zsidék Antal* isksz. elnök Egyházsnádas, u. p. Barossháza. 833 1—2

A nyitrai róm. kath. elemi iskola másodtanítói állásra egy tanítónő számára a törvényes járulékokkal pályázatot hirdet. Választás *j. hó 24-én d. u. 4 órakor.* Folyamódványok a nyitrai róm. kath. plébániai hivatalhoz küldendők. *Hayek Vince* iskolaszéki elnök. 836 1—1

Peterszabadjai (Trencsén m.) róm. kath. iskolánál üresedésben levő tanítói, tanítónői állásra pályázatot hirdet. Lakás, fizetés rendes. Határidő *augusztus 15.* *Dabrowszky Károly* plébános Alsómosiac. 830 1—1

Az oszéplaki (Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra *aug. 22-én* megtartandó választásig alulírott ezzel pályázatot hirdet. Javadalmazás: államtól tandíjért 254 kor., Oszéplak és Turesánka községek penztárából 155 kor., földbérletből 447 kor., urbéri telkek után 35 $\frac{1}{2}$ p. mérő rozs 177 kor., 3 öl tűzifa beszállítás és felvágással 54 kor. Cantiovátság 36 kor., stóla jövedelem 50 kor., szombati litánia után az uradalomtól 25 kor., misealapítványokból 28 kor., összesen 1226 kor. A megválasztott kántortanító kényelmes új lakáson, hasznos kerten és 300 öl szántóföld használatán kívül némi mellékjövédelmre is számíthat. Pályázók személyes megjelenése előnyös. Oszéplak, Nyitra megye, posta Nagybossán. *Molnár Alajos* plébános. 828 1—1

A predbosácskai második tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalom: hitközségtől 133 kor., a többi államsegély, lakás, kert. Tót nyelv ismerete szükséges. Pályázati határidő *aug. 20.* Kérvények iskolaszéki elnök címére *Bosácz (Trencsén m.)* küldendők. 854 1—2

Szilyóvárjai róm. kath. kántortanítói állásra *aug. 25-ig* pályázat hirdettek. Törvényes fizetésen kívül még 116 koronát kap. Tót nyelv ismerete szükséges. Pályázhatnak tanítónők is. Szilyóvárja (u. p. Peredmer, Trencsén m.) *Róm. kath. iskolaszék.* 849 1—1

A trencsenhosszúmezői rk. felekezeti alsó iskolánál II-od tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalom: 800 kor. hitközségtől, államsegély, egy szobából álló lakás, két öl kemény tűzifa ismétlőiskola vezetéseért, kerttelmeny. Tót nyelv ismerete szükséges. Határidő: *aug. 20. Iskolaszéki elnökség.* 883 1—1

Pécsi egyházmegye.

A «Népnevelő» 31-ik számában közölt püspökpusztai pályázat a következőkkel egészítették ki, amennyiben az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében fizetési kiegészítés szükséges, az iskolafenntartó és egyházi tanhatóság később foglalkozni megállapodni. Fajárandóság nem 30m³, hanem csak 20m³ hasábfá. 835 1—1

A sepsői róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. 1. Javadalma: 1. hitközségtől havi előleges részletekben 600 kor., 2. államsegély fizetési kiegészítés 400 kor., 3. lakás és kerttel 200 kor., 4. ismétlősök oktatásáért a politikai községtől 42 kor., 5. kettő tanítói gyűlésre napidíj összesen 8 kor., 6. stóla átlag 5 kor.,

7. hitközségtől kettő öl hasábfá tüzelőfa az iskolaudvarra szállítva 80 kor., összesen 1335 kor. II. Kötelességei: 1. a mindennapi és ismétlő tankötelesek oktatása, egyházi énekek betanítása, 2. a mindennapi és ismétlő tanköteleseket adventben és nagybőjten a kütűzött napon az anyaegyházba vezetni szentgyónás és áldozás végzése céljából, 3. vasár- és ünnepnap kijelölt kettő órakor az iskolában litániát tartani, 4. nagypénteken és Urnapján a híveket körmenetben az anyaegyházba és vissza vezetni, 5. pünkösdi vigiliáján a máriagyüdi búcsujárókat a faluból kikiséri és pünkösdhétfőn délután a falu végén fogadja, bevezeti őket s utána litániát tart, 6. gyermekek temetését maga csak akkor vezetheti, ha erre plébánosától vagy ennek helyettesétől írásbeli megbízást kap, 7. köteles a pécsegyházmegyei róm. kath. tanítótestületbe mint rendes tag belépni és ezen testület alapszabályainak magát alávetni, 8. példás, jó viseletet tanúsítani. Tannyelv magyar. Az állás szept. 1-én foglalandó el. A kérvények a hercegszöllősi róm. kath. plébániahivatalba küldendők *aug. 20-ig. Alagics János* pléb., isksz. elnök.

A szálkai róm. kath. tanítói állásra okt. 1-től 1914. évi október hó 1-ig helyettes tanító kerestetik 800 kor. fizetéssel. A kérvények *aug. hó 25-ig* betérjesztendők. u. p. Mórág. 813 1—1

Bellyei (Baranya m.) róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet *aug. 20-ig* osztálytanítói állásra törvényszerinti fizetéssel hitközségtől és államsegélyből. 240 kor. lakbér, 20 kor. kerttel. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályokat és ismétlőt tanítani, pécsegyházmegyei tanítóegyesületbe belépni. Pályázhatnak róm. kath. férfiak és nők. Ha férfi választatik meg, köteles kántortanítónak okszerű akadályoztatása esetén kántori teendőket (magyar-német) stóla ellenében végezni. Ha nő választatik meg, leányokat női kézimunkára oktatni. Állás szept. 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények plébániahivatalnak küldendők. 851 1—1

Kurd (Tolna m.) róm. kath. iskolaszéke az ujonnan szervezett 4-ik sorszámú osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme: államsegély 1100 kor., az iskolafenntartótól 100 kor., egy szobából álló lakás 48 kor. értékben, lakáspótlék 192 kor., kertmegváltás 20 kor. Kötelességeit a díjlelve szabja meg. A kántorin segídezni tartozik, azért a német nyelv némi ismerete szükséges. Csak férfi pályázhat. Aki katonakötelezettségének eleget tett, előnyben részesül. Megválasztott köteles a pécsegyházmegyei tanítóegyesületbe belépni. Tannyelv magyar. Pályázati határidő *aug. 16.* Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Kérvények alulírotthoz küldendők. *Hradek Károly*, kurdi plébános. 857 1—1

A síklői róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett VI. tanítói állásra Pályázhatnak róm. kath. vallású okl. tanítók. Fizetése az 1913. évi XVI. t.-c. szerint, melyből a hitközség 100 kor. fizetést, 300 kor. lakbért és 20 kor. kerttelmenyt ad. Kötelességei a díjlelveben állapítatnak meg. Pályázati határidő *aug. 24.* Kérvények főt. *Kovács Gellért* h. plébános, isksz. elnök úrhoz küldendők. *Iskolaszék.* 860 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Hídvégárdói (Abauj-Torna m., vasútállomás Bodvavendégi) róm. kath. leányiskolához tanítónői állás hirdettek. Fizetése: legújabb törvény szerinti törzsfizetés mind az államtól, ehhez 20 kor. kertváltásig és kétszobas jó lakás melléképületekkel. Választás *aug. 24-én* délelőtt. Személyes megjelenés előnyös. Utiköltés nem fizetetik. Felszerelt kérvények *Mester Károly* plébánoshoz küldendők. Állás szept. 7-én elfoglalandó. 820 1—1

Szatmári egyházmegye.

Ung vármegyében a remetevasgyári tanítónői állásra *szept. 1-ig* pályázatot hirdet az iskolaszék. Jövedelme:

államsegély 900 kor., hitközségtől 100 kor., jó új lakás kerttel és minden hozzávalóval. Kötelessége díjlevél szerint. A folyamodványok felszerelve a közepungi főtiszt. esperesi hivatalhoz (Vinna, Ung m.) címzendők. *Felhő Gyula*, ubrezsi róm. kath. lelkész. 824 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Az **ürömi** róm. kath. kántortanítói állomásra *aug. 16.* határnapal pályázat hirdettek. Javadalma: szabad lakás kerttel. A községtől 3 öl dorongfa fuvarral, 20 pozs. mérő párbuza, készpénz 315 kor., gazdasági ismétlő után 40 kor., szentmisék és vizsga után 15 kor., a kegyúrtól 15 pozs. mérő kétszeres, 31 m³ fa, melyből saját osztályát tartozik fűteni, 4 kat. hold és 262 □öl szántóföld és 84 kor. készpénz. Stóla körülbelül 70 kor., alapítványos misék után 80 kor. Fizetésekiegészítési államsegély folyamatban. A jövedelem után az összes adókat fizetni tartozik. Főkötelessége a mindennapi és gazdasági ismétlőiskolán kívül az összes kántori teendőket úgy a te nplomban, mint azon kívül az eddigi szokások szerint végezni. Az egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületnek tagja lenni köteles. Pályázhatnak oly képesített tanterfiak, kik a magyar és német nyelvben teljesen jártasak. Kellően felszerelt folyamodványaik a pályázati határnapig a ker. esperesi hivatalnak (Szigetmonostor, Pest m.) benyújtani és a választás napján. *aug. 16-án d. e. 10 órakor* saját költségükön Ürömben személyesen megjelenni tartoznak. Ez alkalommal hárman jelöltek, kik közül a kegyúr nevez ki. Az állás szept. 1-én foglalandó el. *Iskolaszék.* 793 2—2

A **zsámbéki** (Pest m.) róm. kath. elemi iskolánál osztálytanítói állásra *aug. 17-iki* határnapal pályázatot hirdettek. Fizetés a hitközségtől 860 kor., lakpénz 240 kor., kertvátság 20 kor., államsegélyből 340 kor. Az illető köteles egy osztályt tanítani és az ismétlőiskolában is. Köteles továbbá a plébános utasítása szerint a kántoriakban segídezni s ezért kap egy évre 100 kor. tiszteletdíjat, mely azonban évről-évre utaltatik ki. Nemkülönbön a temetéseknél az éneklésért járó díjakat élvezi. Választás *aug. 18. d. e. 10 órakor.* Személyes megjelenés próbaéneklés és orgonálás miatt kötelező. A német nyelv tudása előnyt ad. Az utazási költségek nem lesznek megtérítve. Felszerelt kérvények *aug. 17-ig* hozzám küldendők. *Radnich Ferenc* plébános, iskolaszéki elnök. 859 1—2

Szepesi püspöki megye.

Vanyovka róm. kath. iskolánál tanítói (tanítónői) pályázat hirdetik lakással és törvényes illetményekkel *aug. 23-ra.* Állás szept. 11-én elfoglalandó. *Dulya Ferenc* elnök, u. p. Hrustin (Árva m.) 809 1—2

A **szeppszentpáli** (u. p. Szepesváralja) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Tót nyelv ismerete szükséges. Orgonálásban jártas tanítónők is pályázhatnak. Az *aug. hó 25-én* délelőtt megtartandó választáson önköltségen személyes megjelenést feltétlenül kérünk. *Iskolaszék.* 817 1—2

Helivágása (u. p. Nagyhársas, Szepes m.) tót nyelvű népiskolájánál megüresedett kántortanítói állásra *aug. végéig* pályázatot hirdetek. Szabályszerű fizetés készpénzben havonta előre. Tözelőfa fölaprítva hazafuvaroztatik. *Moys László* isksz. elnök. 867 1—3

Pályázat a **kisborovei** róm. kath. tanítói-tanítónői állásra törvényes fizetéssel, lakással *aug. 21-re.* Tót nyelv ismerete szükséges. Iskolaszék, Nagyborove u. p. Hutty. (Liptó m.) 874 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **kislippei** (Zala m., u. p. Bántornya) róm. kath. iskolaszék az ujonnan szervezett II. tanítói állásra pá-

lyázatot hirdet. Javadalma: a hitközségtől 100 kor., kertilletmény és az új iskolaépületben lakás, az államtól 1100 kor. Vend nyelv tudása előnyös. Határidő *aug. 15.* Választás *aug. 17.* 784 2—2

A **lendvaszentjózsefi** (Zala m., u. p. Bántornya) róm. kath. iskolaszék az ujonnan szervezett II. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: a hitközségtől 100 kor., lakás és kertilletmény, az államtól 1100 kor. Vend nyelv tudása előnyös. Határidő *aug. 15.* Választás *aug. 17.* 785 2—2

A **nagypalínai** (Zala m., u. p. Bántornya) róm. kath. iskolaszék az ujonnan szervezett II. és III. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmuk: a hitközségtől egyenkint 100 kor., 20 kor. kertilletmény és lakás a most épülő új iskolában, az államtól 1100 kor. Vend vagy horvát nyelv tudása előnyös. Határidő *aug. 17.* Választás *aug. 20.* 786 2—2

Zsámánd fiókhitközség róm. kath. iskolaszéke elemi osztálytanítói kántortanítói állásra *aug. 16. d. e. 11 órára* pályázatot hirdet. Javadalma: készpénzben 800 kor. tanítói és 150 kor. kántori fizetés az iskolai pénztárból. Évötödös korpótlék, illetve fizetésekiegészítés 200 kor. az államtól. Stóla és egyéb címek alatt 79 kor. készpénz. Ingatlan vagyomból: egy hold szántóföld, 800 □öl rét és 5 hold 400 □öl legelő haszonélvezete 50 kor. Egyéb teendőként, ha ezek teljesítését a tanító elvállalja, 100 kor. Összesen 1170 kor. Tannyelv magyar, német nyelv szükséges, horvát nyelv előnyben részesül. Lakás természetben. Csak férfitanítók pályázhatnak. Kellően felszerelt kérvények az iskolaszéki elnökhöz küldendők. Szentkút (u. p. Strém, Vas megye, vasuti állomás Strém és Vaszátót. *Pávdy Gáspár* pléb., isksz. elnök. 790 2—2

Csörötnek (Vas m.) fiókhitközségben a róm. kath. férfi főtanítói állás nyugdíjazás folytán megüresedett, reá pályázat nyitattik. Jövedelem: szabad lakás kerttel; 3 hold 357 □öl szántóföld, jövedelme 110 kor., 1 hold 856 □öl rét, jövedelme 70 kor., 50¹/₂ p. m. rozs, értéke 264 kor., fapénz 96 kor., lélekpénz 30 kor., tanítói gyűlésekre 30 kor. Kötelessége: a mindennapi és ismétlőtankötelesek tanítása, vásár- és ünnepnap délután könyörgés tartás, harangozásról gondoskodni. A választás Csörötneken *aug. 31-én d. u. 3 órakor* történik. Kérvények ft. *Rhorer Emil* plébános úrhoz, Rábagyarmatra (Vaszátót) küldendők *aug. 27-ig* bezárólag. Személyes megjelenés előnyös. *Az iskolaszék.* 834 1—1

Az **ujhegyi** iskolaszék a katonai szolgálatra behívott osztálytanító helyettesítésére tanerőt keres. Fizetése havi 66-66 kor., kétszobás lakás, egyik szoba butorozott. Nők is pályázhatnak. Ha férfitanító választatik, a kántoriakban segídezni tartozik. Választás *aug. 20-án.* Az állás okt. első napjaiban foglalandó el. Posta: Pusztaszentmihály, (Vas m.) *Kuntár József* plébános. 814 1—1

A **nagyunyomi** (Vas m., u. p. Kisunyom) róm. kath. népiskolánál helyettes tanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése: egy a legszükségesebb butorokkal butorozott szoba és 800 kor. Az állás okt. 1-én foglalandó el. Kérvények *aug. 20-ig Bozi József* plébános címére küldendők. Kisunyomban *Gosztolya Lajos*, tanító. 806 1—1

A **rótfalvi** (Vas m.) róm. kath. iskolaszék az ujonnan szervezett osztálytanítónői állásra *aug. 26-ig* pályázatot hirdet. Fizetés 1200 kor. Lakás a jelen tanévben egy butorozott szoba, a jövő tanévtől kezdve 2 szoba, konyha és melléképületek. Kötelmei díjlevél szerint. Kellőleg felszerelt kérvények *Pálinkás József* isksz. elnökhöz (Rótfalva u. p. Vasrendek) küldendők. Választás f. é. *aug. 31-én.* 822 1—1

A **középbesztercei** (Zala m. u. p. Cserföld) róm. kath. iskolához az I. számú tanítói állásra pályázat hirdettek. Lakása 3 szoba, konyha és melléképületek. Jövedelme: 6 hold szántó és rét, 1200 □öl gyümölcsös-

kert, 199 kor. tandíjpótló államsegély, 532 kor. fizetékiegészítés, 34 $\frac{1}{4}$ mérő kukorica helyett 200 kor., 90 kor. tiszti fizetés címén, 5 öl tűzifa felvágva, melyből az iskolaterem is fűtendő. Kötelessége: I—II. osztály és a fiúismétlősök tanítása. Pályázati kérvények *aug. 17-ig* az isksz. elnökhöz nyújtandók be. Csak férfitanók pályázhatnak. Az állás szept. 1-én foglalandó el. Iskolaszéki elnök Cserföld. (Zala m.) 861 1—1

A **szentpéterföldei** újonnan szervezett rom. kath. tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma 1100 kor. államsegély, 100 kor. a hitközségtől részint készpénzben, részint fajrandóságban és nagy kert szép lakással. Pályázati határidő *aug. 24-ike*, amely napon a választás is megejtetik. Nők is pályázhatnak. Megválasztott állását szept. 1-én tartozik elfoglalni. Kellően felszerelt kérvények *Major Gyula* plébános, iskolaszéki elnökhöz Páka (Zala m.) küldendők. 858 1—1

Az **incédi** iskolaszék a katonai szolgálatra behívott osztálytanító helyettesítésére pályázatot hirdet 1913/14. tanévre. Fizetése havi 66 kor. 66 fillér. Nótanítók is pályázhatnak. Választás *szept. 14.* Az állás október 1-én elfoglalandó. Kérvények *Kalocsai Alajos* elnökhöz Incédre küldendők. 852 1—1

A **söptei** rom. kath. iskolaszék katonai szolgálatra behívott osztálytanítónak helyettesítésére pályázatot hirdet. Fizetése havi 66 kor. 66 fillér. Nótanítók is pályázhatnak. Pályázati határidő *aug. 15.*, mikor a választás is megtartatik. A pályázati kérvényeket *főt. Magyar László* plébános, Salfa c. küldendő. U. p. Acsád. 876 1—1

Óriszentmártoni rom. kath. iskola kántortanítói pályázatot hirdet. A javadalmazás: a javadalmi jegyzőkönyv szerint 1329 kor., tandíjkárpótlás és fizetékiegészítés az állam részéről a legújabb törvény rendelkezése szerint. Kötelessége a díjlevél szerint. A német nyelv tudása szükséges. A választás *f. hó 24-én* d. u. 3 órakor tartatik meg, melyre a személyes megjelenés megkívánatik. A folyampályán *Halmay János* plébános, isksz. elnök címére, Óriszentmárton, p. Felsőőr (Vas m.) küldendők. 877 1—1

Váci egyházmegye.

Gróf Károlyi László úr ó méltósága főt uradalmában a Fót községhez tartozó **Sikátor** pusztán új felekezeti nép tanítói állás szervezetett, melyre pályázat hirdetik. A kinevezendő tanító fizetése a következő: 1200 kor. készpénz; 240 kor. lakbér és (mivel az iskola Fót községtől 3 $\frac{1}{2}$ kilométerre van) 200 kor. fuvarpótlék addig az ideig, míg az iskola köze ében esetleg lakást ad az uradalom. A törvény szerinti esedékes korpótlékat az uradalom fogja fizetni. A pályázóknak rom. kath. vallásúnak kell lenniök és oklevéllel kell birniök. A kinevezendő tanító tartozik az elemi népiskola I—VI. osztályát vezetni a megállapított egyházmegyei tanterv szerint; továbbá ha az uradalomnak irodáiban vagy gazdaságaiiban iskolai szünidőkben reá szüksége volna, tartozik napi 3 kor. azaz három korona külön díjazás mellett szolgálatot teljesíteni. Csakis férfitanítók pályázhatnak és kezdők előnyben részesülnek. Az állás f. év október hó 1-én foglalandó el. Keresztlevél, oklevél, orvosi bizonyítvány és esetleg működési bizonyítvánnyal felszerelt kérvények *Gróf Károlyi László* úr ó méltóságához intézve nagys. *Tanács József* apát-plébános isksz. elnök úr címére, Fót (Pest m.) küldendők. 777 2—2

Jóhangú rom. kath. segédkántort keresek. Fizetése havi 30 kor. és ellátás. *Kիրer József* Szentesen. 794 2—2

A **tápiósápi** (Budapest közelében) rom. kath. elemi iskolai IV. sorszámú férfitanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: az 1913. évi XVI. t.-c. szerinti fizetés, megfelelő lakbér, esetleg lakás. Katonakötelezettségének eleget tett, zongorában és szövetekezeti ügyek-

ben jártas előnyben részesül. Kötelességek díjlevél szerint. Személyes megjelenés ajánlatos. Teljesen felszerelt kérvények *f. hó 16-ig* főt. *Szirmay János* plébános úr címére küldendők. 855 1—1

Tápiószecsőre (Pest m.) október 1-től nyo'c hónapra katonaskodás miatt helyettes tanító kerestetik 800 kor. fizetéssel. Pályázhatnak nótanítók is. Pályázati határidő *aug. 23. Sziggyártó Ferenc*, plébános. 812 1—1

A **hódmezővásárhelyi** rom. kath. egyház helyettes keres egy évre egyéves önkéntes tanítója tanyai iskolájához. Fizetése 800 kor. és szabad lakás. Pályázati határidő *aug. 26.* 811 1—1

Mátraszöllősi (Nógrád m.) kántortanítónk önkénteségi idejére helyettes kerestetik. Férfiaknak előny. Fizetése 800 kor., egyszobás lakás, stóla. Mellékes b ztosítva. Feladata tanítás, kántorság. Posta, vasut helyben. Kérvények plébánia címére *aug. 20-ig* küldendők. *Iskolaszék.* 864 1—1

Feltétlenül jóhangú segédet keresek. Évi fizetése 1050 kor., lakás, fűtés, világítás. Mellékes 200 kor. körül. Állás azonnal elfoglalandó. Szolnok. *Mezőgyes Géza.*

Gróf Károlyi László **Gyál-pusztai** (Pest m.) uradalmában elhalálozás folytán egy tanítói állásra *aug. 25-ig* pályázat hirdetik. Fizetése következő: az uradalom pénztárából havi előleges részletekben évi 1200 korona készpénz, továbbá természetbeni lakás, mely áll: két padlózott szoba, konyha, kamra és hozzá szükséges mellékhelyiségekből, szabad fűtés és egy konyhakert. A törvény szerinti fizetésemelkedést működési éveinek arányában az uradalom fogja fizetni. A pályázóknak okleveles rom. kath. vallásúnak kell lenniök. A kinevezendő tanító tartozik az elemi népiskola I—VI. osztályát vezetni a megállapított egyházmegyei tanterv szerint. Csakis férfitanítók pályázhatnak. Az állás szept. 15-én elfoglalandó. A bonyolult és kellően felszerelt kérvények *gróf Károlyi László* úrhoz intézve *főt. Szedmák József* plébános úr címére Alsónémedi (Pest m.) küldendők. 844 1—1

Kiskunfélegyháza város rom. kath. iskolaszéke két újonnan rendszeresített városi tanítói állásra pályázatot hirdet. Az állás javadalma: az 1913. évi XVI. t.-c.-ben biztosított fizetés, melyet államsegély és 100. kor. heiyi hozzájárulás fedez, továbbá 400 kor. lakbér, 100 kor. kertületmény. Azon okleveles tanítók, kik ezen állást elnyerni chajják, oklevéllel, szolgálati és orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeket *aug. 17-ig* az iskolaszékhez címezve, alulírott elnökhöz nyujtsák be. *Toldy Jenő*, isksz. elnök. 881 1—1

Szentmártonkátá (Pest m.) rom. kath. osztálytanítói állásra katonaskodás miatt 8 óra helyettes tanító kerestetik. Fizetés havonként 100 kor., egy szoba a legszükségesebb bútortzattal. Kötelessége I—II. vegyesosztály vezetése. Pályázati határidő *augusztus 30.* Kérvények *Vértés János*, isksz. elnökhöz küldendők. 872 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A «Népnevelő» jún. 1-én megjelent számában hirdett **öcsii** kántortanítói állásra a pályázat megismételtetik. *Tapolczai Pál* plébános. 839 1—1

Balatonmagyaródi rom. kath. osztálytanítói állásra *aug. 16.* pályázat hirdetik. Teendői: I—II. oszt. vezetése, ismétlősök oktatása. Kérvények *Méhes Kálmán* plébános úrhoz Kiskomáromba intézendők. 808 1—1

A **tapsonyi** (Somogy m.) rom. kath. iskolaszék egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Kötelességei: egy tanteremben tanítani, az iskolásokat templomba vezetni, ott rájuk felügyelni ugy hétköznapokon, mint vásár- és ünnepnapokon és körmenetek alatt. Fizetése az új tör-

vény szerint államsegéllyel, ha kezdő 1200 kor., lakásbér és kertilletmény címén 240 kor. Szükség esetén kántoriakban segédkezni tartozik. Határidő *aug. 20.* Alás szept. 1-én elfogalandó. 863 1—1

Balatonberényi (Somogy m.) róm. kath. osztálytanítói állomásra katonaskodás miatt 1913/14. tanévre helyettes kerestetik. Fizetés 10 óra 800 kor. Kötelessége díjlevélben részletezve, Pályázati határidő *aug. 15. Iskolaszék.* 856 1—1

A **balatonhenyei** róm. kath. iskolaszék a kántortanítói állásra *aug. 21.* délelőtt 9 órára pályázatot hirdet. Javadalma hivatkozott: természetben való járandóságok értéke 410 kor., államsegély 590 kor., kétszobás lakás, konyha, istálló, sertésöl. Kötelességek díjlevélben részletezettek. Pályázhatnak okleveles férfi- és nőtanítók. Nőtanító megválasztása esetében a temetések elvégzésére saját költségén valamely közelebbi község férfitanítójával meg egyezni s a fuvarköltségeket viselni tartozik. Adót tanító fizeti. Költségek nem térítettek meg. Válaszbélyeg csatolandó. Kérvények *aug. 20-ig Kéri Gyula* esperesplébánoshoz Szentbékállá, Zala m., posta Köveskál küldendők. 879 1—1

Gyulakeszi (Zala m.) róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: új lakás; 2 szoba, konyha, kamara, pince és melléképület: 400 □ öl házikert. Készpénz 374-80 kor. Ingatlanból 2120 □ öl szántóföld bérértéke 60 kor., 1956 □ öl rét értéke 35 kor., 302 □ öl káposztáskert értéke 10 kor., legeltetési jog 15 kor. Párber 120 pár után 60 p. m. rozs értéke 300 kor., 5 öl tűzifa 80 kor. értékben. Szolgáltatások értéke 30 kor. és 2 szekér széna 40 kor., összesen 944-80 kor. Kiegészítés államsegélyből. Választás *aug. 21-én* d. e. 9 órákor fog megejteni, mely énekpróbaival van egybekötve s így személyes megjelenés kívántatik. Az alás szept. 1-én elfogalandó. Kérvények róm. kath. iskolaszék, Gyulakeszi címre kéretnek. 870 1—2

A **göllei** róm. kath. iskolaszék a III. osztálytanítói állomásra pályázatot hirdet. Javadalma: törvényszerű lakás természetben 20 kor. kertilletménnyel, 200 kor. a hitközségtől, a többi államsegély útján. Tartozik szükség esetén az iskolaszéki elnök felszólítására a kántoriakban díjtalanul segédkezni. Ha az iskolaszék akarja, úgy köteles a segédkántorságot elfogadni, amelyért az esetben külön 200 kor. díjazás jár a kántortanítótól. Tartozik a veszprémi egyházmegyei «Gondviselés» alap tagjává lenni. Egyéb kötelességei a díjlevélben. Kántoriakban jártas, okleveles férfitanítók szabályszerűen felszerelt kérvényeket küldjék a göllei plébánia címére *aug. 16-ig* bezárólag. Személyesen megjelentek előnyben részesülnek. Választás *aug. 17-én* a szentmise után. 847 1—1

Nyug. tanítók figyelmébe! Kerestetik falura 60 éves gondnokolt úrhoz társalgó. Előnyben részesül egy 50—60 év körüli nyug. tanító, kinek felesége vagy egyéb hozzátartozója ugyanezen főúri háznál főzést és házkörüli felügyeletet elvállalna. Megkeresések **Erdélyi György** kántortanítóhoz intézendők, ki úgy a fizetés, mint egyéb feltételekről felvilágosítással szolgál. Nágocs. (Somogy m.) 862 1—1

Okleveles tanító állandó tanítói állást keres. **Bardóczi Kálmán** Szászváru, p. Nyúttód. 853 1—1

Tanítópár állást keres magyar vagy tót nyelvű községben. Cím: Tanító. Garamtolmács. 831 1—3

Tanítónőt keresek, ki harmadik elemi és második polgárra tanít, német nyelvet és zongorát tökéletesen tudja. Fizetés megállapodás szerint. Bizonyítványt arckép melléklettel kérek. **Orosz Zoltánné** Gesztely (Zemplén megye). 821 1—1

INTERNÁTUS.

A «**Szent Kereszt**»-ről címzett igralmas nővérek enyickei leánynevelő-intézetébe az 1913—14-iki tanévre bennlakó elemi iskolai növendékek még fölvehetők. Teljes ellátás díja 30 korona. Bővebb fölvilágosítást szívesen nyújt a főnöknő. Enyickén (Abaujt. vm.), vasút. posta. táviró helyben. 884 1—3

Államsegély

kéréshez 16 nyomtatvány 1 K. **Lengyel Béla** ktanító Farkas-aszó (Szatmár m.) 818—2

A sikeres tanítás kelléke

a jó „tanészke”.

Ilyen a BODA-féle mechanikai számoló-szerkezet, mely Magyarországon 7226. sz. a. **Németországban** 58.339/1910. sz. a. szabadalmat nyert. Az elemi iskolák részére 152.342/1909. sz. a. miniszterileg engedélyezett 1000 koronával jutalmazott, díszoklevél és áll. éremmel kitüntetett, az Orsz. Kath. Tan. Tanács által 32/1910. sz. alatt engedélyezett, továbbá az összes állami iskolák használatára külön is engedélyezett legjobb számoló-szerkezet. Számos elismerő levél, hivatalos bírálat igazolja gyakorlati értékét. **Ára 45 korona.** Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Vidéki szülők különös figyelmébe ajánlva!

N. Mária Oltalma Árvaház és Nevelőintézet Pozsonyban.

A Pozsonyban, a Mely-ut elején, közel a Marcal-vámhoz, a kis Kárpátok délkeleti lejtőjén, egészséges vidék önzónás levegőjében fekvő, a kor színvonalán álló, minden tekintetben modern s a Paulai szent Vincéről nevezett nővérek vezetése alatt álló

Mária Oltalma árvaház és nevelőintézetbe

az 1913—14-iki tanévre, úgy mint eddig **csékély havi díj** fizetése mellett bennlakó növendékek, fiúk és leányok a **vidékről** is felvétetnek.

A növendékek az intézet 6 osztályu nyilvánossági joggal felruházott elemi iskoláját látogatják, a leányok ezenkívül a munkaiskolában mindennemű kézimunkában, fehérnemű varrásban és szabásban s felsőruhák készítésében nyernék kiképzést. Gondos nevelés, állandó orvosi felügyelet. **Prospektust kívánatra ingyen és bérmentve küld az intézet főnöknője.** □□□□□□□□□□□□□□□□ 883—3

Úrrá és hosszúéletűvé teszi

□□□ az I. osztálybeli tanítót a □□□

SZEMLÉLTETŐ ABC

ÉS OLVASTATÓGÉP.

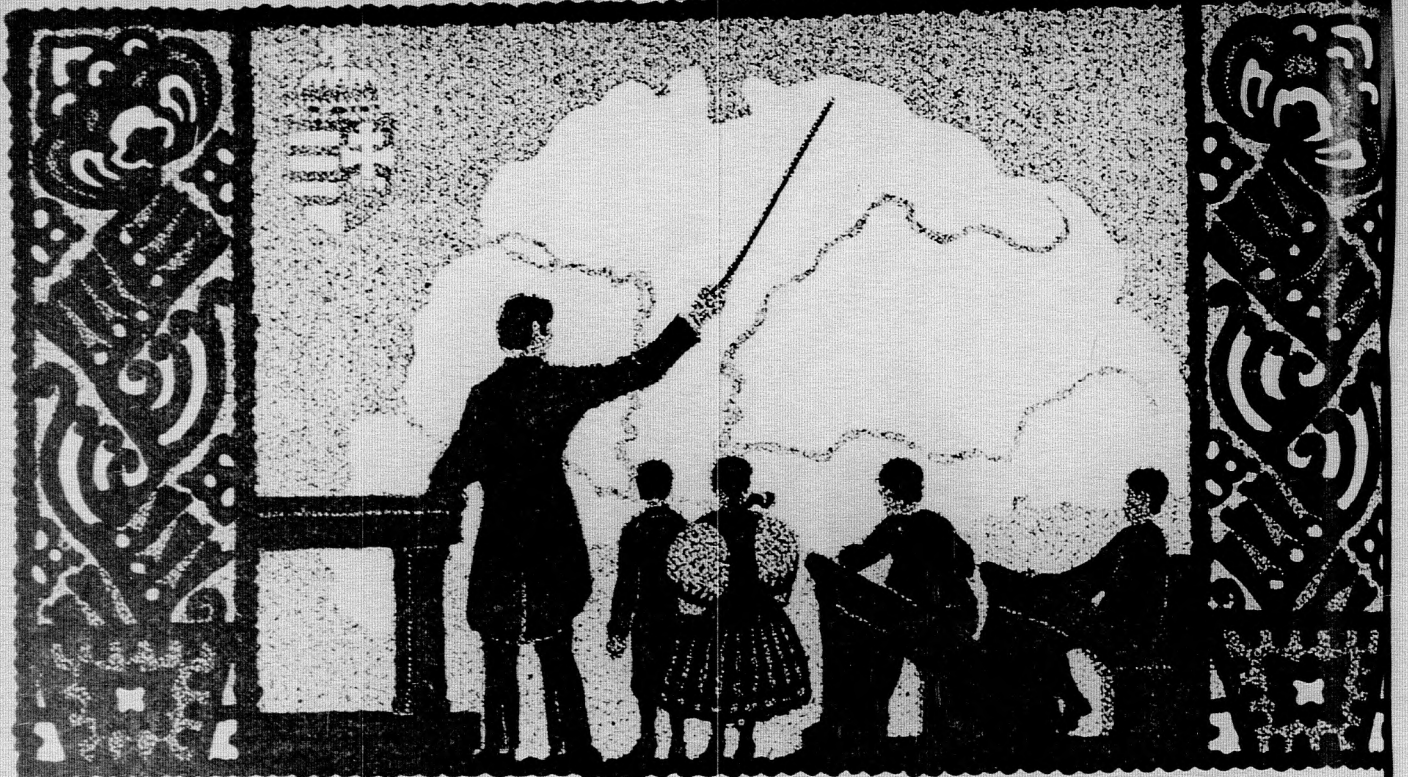
nek az olvasás-írás tanításánál való alkalmazása. Hatóságok által engedélyezve.

Ára: használati útmutatással 25 K.

KAPHATÓ: 599—6

ID. ÁRPÁSY JÁNOS

rk. tanítónál Ada, Bács-Bodrogm.

Földrajzi Atlasz

Elemi népiskolák számára tervezte
Kogutowicz Manó

TARTALMA:

1. Az iskolaterem.	6. Magyarország hegy-
rajzi térképe.	10. Ázsia.
2. Alapfogalmak.	7. A magyar szent	11. Afrika.
3. Budapest.	8. Korona országainak
politikai térképe.	12. Amerika.
4. Európa.	9. Magyarország és
Ausztria.	13. Ausztrália.
		14. Planiglóbusok.
		15. Alapfogalmak.

A Szent-István-Társulat Kiadása
Budapest

HAZAI GYÁRTMÁNY.

ÁRA FÜZVE 50 FILLER.

A nm. vall. és közokt. m. kir. miniszt. 125.911/09. sz. a. az elemi iskolák használatára engedélyezte.

Szekere 8